

EVALUAREA CAPACITĂȚII DE RĂSPUNS MULTISECTORIAL (ECRM) A REPUBLICII MOLDOVA FAȚĂ DE ABUZUL ȘI EXPLOATAREA SEXUALĂ ONLINE A COPILOR

Acțiuni comune și coordonate pentru prevenirea, investigarea și
protecția copiilor victime ale abuzului și exploatării sexuale online

Raport final Ianuarie 2024

Cuprins

ACRONIME	3		
DESPRE EVALUAREA ECRM	4		
INTRODUCERE	5		
SCOPUL CERCETĂRII	7		
OBIECTIVE	8		
METODOLOGIE	8		
REZULTATE	10		
DOMENIUL 1: Politici, legislație și guvernare	11		
SUB-DOMENIUL 1. Leadership	11		
SUB-DOMENIUL 2. Legislație	12		
DOMENIUL 2: Justiția penală	15		
SUB-DOMENIUL 3. Instituții de aplicare a legii	15		
SUB-DOMENIUL 4. Sistemul judecătoresc și procurorii	16		
SUB-DOMENIUL 5. Sistemul de management al infractorilor	17		
SUB-DOMENIUL 6. Acces la bazele de date internaționale	18		
DOMENIUL 3: Servicii de suport pentru victime	20		
SUB-DOMENIUL 7. Asistență completă	20		
SUB-DOMENIUL 8. Specialiști din domeniul protecției copilului	21		
SUB-DOMENIUL 9. Mecanisme de compensare, căi de atac și reclamații	21		
SUB-DOMENIUL 10. Telefonul copilului	22		
DOMENIUL 4: Societate și cultură	24		
SUB-DOMENIUL 11. Serviciul de raportare a cazurilor de abuz și exploatare sexuală (Hotline)	24		
SUB-DOMENIUL 12. Programe educaționale	26		
SUB-DOMENIUL 13. Participarea copiilor	26		
		SUB-DOMENIUL 14. Sisteme de prevenire și asistență pentru infractori	27
		SUB-DOMENIUL 15. Raportarea etică și informată de către mass-media	27
		DOMENIUL 5: Industria	29
		SUB-DOMENIUL 16. Proceduri de înlăturare și raportare	29
		SUB-DOMENIUL 17. Dezvoltare de soluții inovatoare	31
		SUB-DOMENIUL 18. Conduită responsabilă în afaceri	32
		DOMENIUL 6: Cercetări și date	34
		SUB-DOMENIUL 19. Cercetări și date	34
		SUB-DOMENIUL 20. Terminologie universal acceptată	35
		RECOMANDĂRI:	37
		DOMENIUL 1: Politici, legislație și guvernare	37
		DOMENIUL 2: Justiția penală	38
		DOMENIUL 3: Servicii de suport pentru victime	39
		DOMENIUL 4: Societate și cultură	40
		DOMENIUL 5: Industria	42
		DOMENIUL 6: Cercetări și date	43
		CONCLUZIE:	44

Acronime

ANRCETI – Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

CDF – Centrul de Drept al Femeilor

DIII – Direcția Investigații Infrațiuni Informatice

CIDDC – Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului

CNFACEM – Centrul Național de Instruire, Asistență, Consiliere și Educație din Moldova

CNPAC – Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

CoE – Consiliul Europei

MASC – Materiale privind Abuzul Sexual Asupra Copiilor

RSC – Responsabilitate Socială Corporativă

AESC – Abuz și Exploatare Sexuală asupra Copiilor

AESCO – Abuz și Exploatare Sexuală Online asupra Copiilor

ICMEC – Centrul Internațional pentru Copiii Dispăruți și Exploatați

PIGD – Programul Integrat de Gestionare al Dosarelor

TIC – Tehnologia Informației și Comunicațiilor

FSI – Furnizor de Servicii Internet

UIT – Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor

MEI – Ministerul Economiei și Infrastructurii

MDED – Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

MEC – Ministerul Educației și Cercetării

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

MTIC – Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor

MMPS – Ministerul Muncii și Protecției Sociale

ECRM – Evaluarea Capacității de Răspuns Multisectorial (n.r.: a Republicii Moldova)

PNA – Planul Național de Acțiuni

CNPC – Consiliul Național pentru Protecția Copilului

NCPP – Programul Național pentru Protecția Copilului

INP – Inspectoratul Național de Probațiune

ANRCETI – Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

INI – Inspectoratul Național de Investigații

CS – Cancelaria de Stat

CSM – Consiliul Superior al Magistraturii

Despre evaluarea ECRM

Evaluarea capacității de răspuns multisectorial (ECRM) a fost realizată în baza Metodologiei elaborate de ICMEC, conform domeniilor de intervenție stabilite prin Modelul de Răspuns Național al Alianței Globale WeProtect pentru prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor. Studiul își propune să evalueze răspunsul curent al autorităților din Republica Moldova pe trei dimensiuni: prevenire, justiție și protecție a victimelor. Concluziile și recomandările formulate vor servi la adaptarea răspunsului național, inclusiv prin explorarea unor noi instrumente și tehnologii care pot îmbunătăți acțiunile de prevenire, identificare și investigare a abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor în mediul digital. Prin aceasta, se urmărește o mai bună înțelegere a acțiunilor care ar permite alinierea răspunsului național la răspunsul global promovat de Alianța Globală WeProtect.

Introducere

În 2017, pentru prima dată, Guvernul Republicii Moldova a aprobat un Plan Național de Acțiuni (PNA) care vizează promovarea siguranței copiilor online, prin implicarea unui spectru divers de autorități și instituții publice. Implementarea PNA a fost dificilă, inclusiv din cauza lipsei de cunoștințe, instrumente și profesioniști instruiți cu privire la aspectele ce țin de siguranța copiilor online. Principalele bariere și lacune identificate de Centrul Internațional La Strada, organizație care a efectuat evaluarea implementării PNA pentru 2017-2020, au fost legate de lipsa de coordonare, nivelul scăzut de conștientizare a părților interesate cu privire la siguranța copiilor online, obținerea de date inconsecvente, care indică probleme în colectarea datelor, lipsa resurselor financiare necesare pentru a acoperi implementarea activităților planificate, cele mai multe dintre ele fiind realizate cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale. Una dintre recomandările strategice formulate pentru autorități a fost elaborarea politicilor ulterioare în baza Modelului de Răspuns Național elaborat de Alianța Globală WeProtect și asigurarea implementării treptate a acestui Model.

Programul Național pentru Protecția Copilului 2022-2026, aprobat de Guvern la 1 iunie 2022, a prevăzut elaborarea pe parcursul anului 2023 a unui nou Plan Național de acțiuni pentru siguranța

Introducere

copiilor online. În acest context, Evaluarea CRM își propune să contribuie la elaborarea noului document de politici, prin concluzii și recomandări punctuale ce vizează prioritățile ce necesită a fi setate.

Metodologia cercetării oferă îndrumare și sprijin țării, instituțiilor și organizațiilor pentru a-și îndeplini angajamentul de prevenire și combatere a abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor, într-un cadru care recunoaște că acest flagel nu poate fi abordat în mod izolat, ci necesită participarea diferitor actori pentru a asigura un răspuns național cuprinzător. La începutul evaluării, Modelul de Răspuns Național era format din 21 de domenii de intervenție, fiind revizuit de către Alianța Globală WeProtect pe parcursul realizării cercetării și limitat la 20 domenii. Prin urmare, rezultatele cercetării sunt reflectate ținând cont de ultimele actualizări aprobate de Alianța Globală. ECRM a fost realizată în perioada noiembrie 2022 – mai 2023.

Scopul Cercetării

Elaborarea unui cadru de referință pentru răspunsul multisectorial față de abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor, în baza standardelor stabilite de Alianța Globală WeProtect.

Prevenirea și Combaterea Exploatării și Abuzului Sexual Asupra Copiilor

Model Național de Răspuns

8

CAPACITATI

REZULTATE

POLITICI, LEGISLAȚIE ȘI GUVERNANȚĂ

1 Leadership

Un organism național transsectorial responsabil, cu un mandat clar și resurse pentru protejarea copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual în mediul online, precum și disponibilitatea de a se angaja într-o colaborare internațională

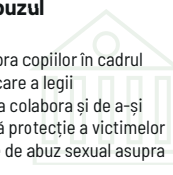
2 Legislație

Un cadru juridic cuprinzător și eficient pentru urmărirea penală a infractorilor și protejarea copiilor împotriva tuturor formelor de abuz și exploatare sexuală, în conformitate cu standardele internaționale privind drepturile omului
Dispoziții legale care să protejeze copiii de a fi incriminați dacă participă la schimbul consensual de materiale cu conținut sexual, acolo unde este cazul.

Angajamentul național la cel mai înalt nivel pentru prevenirea și răspunsul la abuzul sexual asupra copiilor

Înțelegere cuprinzătoare a abuzului sexual asupra copiilor în cadrul celor mai înalte niveluri de guvernare și de aplicare a legii
Disponibilitatea mai multor părți interesate de a colabora și de a-și coordona eforturile pentru a asigura o mai bună protecție a victimelor și pentru a îmbunătăți răspunsul la infracțiunile de abuz sexual asupra copiilor

JUSTIȚIE PENALĂ

3 Forțele De Ordine Specializate

Competențe umane și tehnice pentru investigarea abuzurilor sexuale asupra copiilor, online și offline, inclusiv a cazurilor care depășesc granițele
Pregătirea forțelor de ordine în situații de traumă
Coordonarea cu agențiile care oferă servicii de sprijin pentru victime

4 Sistemul Judiciar Și Parchetul

Formare specializată în ceea ce privește abuzul și exploatarea sexuală a copiilor și infracțiunile facilitate de tehnologie
Protocoloale adaptate copiilor și cu o abordare centrată pe victimă

5 Sistemul De Management Al Agresorului

Sistem interinstituțional de identificare, gestionare și reabilitare a infractorilor sexuali și instrumente legale (programe de reabilitare și educație, supraveghere în comunitate)

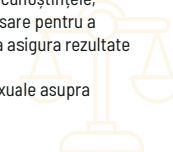
6 Accesul La Bazele De Date Cu Imagini

Bază de date națională cu acces la baza de date ICSE a INTERPOL pentru colaborare internațională, susținută de alinierea la terminologia de clasificare a materialelor care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor

Investigații, condamnări și gestionarea agresorilor în mod eficient și cu succes în cazurile de abuz sexual asupra copiilor

Forțele de ordine și sistemul judiciar dispun de cunoștințele, competențele, sistemele și instrumentele necesare pentru a efectua anchete centrate pe victimă și pentru a asigura rezultate judiciare pozitive.
Gestionarea infractorilor care comit abuzuri sexuale asupra copiilor și prevenirea recidivei

SPRIJINIREA ȘI ABILITAREA VICTIMELOR

7 Asistență End-To-End

Sprijinirea victimelor și a supraviețuitorilor într-o manieră planificată, integrată și multilaterală. Serviciile de asistență sunt incluzive și sensibile la vârstă, sex, sexualitate, dizabilități și etnie.
Sprijin psihologic la nivelul forțelor de ordine dedicate, lucrătorilor din prima linie care accesează bazele de date cu imagini, profesioniștilor din domeniul protecției copilului și liniilor telefonice de urgență

8 Profesioniștii Din Domeniul Protecției Copilului

Personal specializat, calificat și instruit, coordonat și disponibil pentru a oferi asistență informată în situații de traumă, pentru a proteja și sprijini copiii expuși riscului de exploatare și abuz sexual online
Orientări pentru profesioniștii din prima linie cu privire la aspecte emergente și complexe, cum ar fi: materiale sexuale cu copii "autogenerate"

9 Mecanisme De Compensare, Căi De Atac Și Reclamații

Furnizarea de măsuri care să le permită copiilor și victimelor să beneficieze de sprijin accesibil în procedurile de compensare, căi de atac și reclamații

10 Linia De Asistență Pentru Copii Și Adolescenți (Helpline)

Linie de asistență accesibilă tuturor copiilor, la nivel național, gratuită, disponibilă 24/7, bazată pe voce și text, care oferă sprijin și consiliere păstrându-se confidențialitatea, cu mecanisme de referire adecvate.
Sisteme solide de protecție a datelor
Consilieri cu formare specifică în domeniul prejudiciilor din mediul online

Servicii de sprijin adecvate pentru copii și tineri

Copiii și tinerii au acces la servicii de sprijin prin investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor împotriva lor.
Ei au acces la adăposturi; servicii medicale și psihologice specializate; și servicii de reabilitare, repatriere și reintegrare socială.

SOCIETATE ȘI CULTURĂ

11 Linia De Urgență Pentru Cazurile De Abuz Și Exploatare Sexuală A Copiilor (Hotline)

Portaluri/linii telefonice de urgență dedicate pentru ca publicul să poată raporta online suspiciunile de abuz și exploatare sexuală a copiilor. Cooperarea cu forțele de ordine și industria tehnologică

12 Programe Educaționale

Programe educaționale naționale (inclusiv conținut adecvat vârstei, accesibil și incluziv) pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la toate formele de abuz și exploatare sexuală a copiilor, abilitându-i pe copii, tineri, părinți, tutori, îngrijitori și practicieni cu informații relevante. Formare sistematică pentru profesioniștii din domeniile educație, asistență socială și sănătate

13 Participarea Copiilor

Copiii și tinerii sunt încurajați și abilitați să ofere idei și să influențeze politicile și practicile legate de abuzul și exploatarea sexuală a copiilor. Protecția copiilor, existența unor cadre juridice privind drepturile copiilor și exercitarea unor practici care au în vedere trauma atunci când sunt implicați copii

14 Sisteme De Prevenire Și Sprijin Pentru Agresori

Sprijin pentru a împiedica persoanele cu un interes sexual față de copii să abuzeze sau să acceseze materiale care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor. Sprijin pentru infractorii condamnați, ca parte a răspunsului de reabilitare. Sprijin special pentru copii care manifestă un comportament sexual dăunător

15 Raportarea Etică Și Informată În Mass-Media

Raportarea într-o manieră sensibilă și bazată pe dovezi care să respecte drepturile și demnitatea victimelor și a supraviețuitorilor

Prevenirea abuzului sexual asupra copiilor

Copiii și tinerii sunt informați și abilitați să se protejeze împotriva abuzului sexual. Părinții, îngrijitorii, cadrele didactice și profesioniștii din domeniul îngrijirii copiilor sunt mai bine pregătiți pentru a proteja copiii de abuzul sexual și pentru a aborda tabuurile din jurul abuzului sexual.

INDUSTRIE

16 Proceduri De Eliminare Și Raportare A Materialelor Care Conțin Abuzuri Sexuale Asupra Copiilor

Eliminarea și blocarea la nivel local a materialelor care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor. Proceduri pentru eliminarea în timp util a materialelor care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor atunci când o companie confirmă prezența lor. Măsuri legale de protecție pentru ca industria să raporteze abuzul sexual asupra copiilor, inclusiv transmiterea de conținut către forțele de ordine sau către o agenție desemnată. Colaborare globală și intersectorială

17 Dezvoltarea De Soluții Inovatoare

Soluții tehnologice pentru prevenirea și combaterea abuzului și exploatarei sexuale a copiilor în mediul online

18 Responsabilitate Socială Corporatistă

Politici de protecție și de apărare a copiilor, obligația de audit și de redresare care abordează abuzul și exploatarea sexuală a copiilor în mediul online

Industrie implicată în dezvoltarea de soluții pentru a preveni și combate abuzul sexual asupra copiilor

Publicul poate raporta în mod proactiv infracțiunile de abuz sexual asupra copiilor. Industria are puterea și disponibilitatea de a bloca și de a elimina materialele online care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor și de a aborda în mod proactiv problemele locale legate de abuzul sexual asupra copiilor.

CERCETARE ȘI DATE

19 Cercetare Și Date

Date, cercetări și analize privind amenințarea și răspunsul în ceea ce privește exploatarea și abuzul sexual asupra copiilor în mediul online. Sisteme puternice de date administrative (de exemplu, poliție, instanțe, servicii sociale) pentru a monitoriza furnizarea, accesul și eficacitatea serviciilor, și pentru a oferi în mod regulat informații factorilor de decizie

20 Terminologie Universală

Informații și politici comunicate în mod clar și în conformitate cu standardele internaționale

Creșterea gradului de conștientizare în rândul publicului, al profesioniștilor și al factorilor de decizie politică

Potențialii infractori sunt descurajați. Infracțiunile și recidiva în cazurile de abuz sexual asupra copiilor sunt reduse.

Obiective

OBIECTIV GENERAL

Furnizarea datelor și recomandărilor bazate pe evidențe, ce ar permite Guvernului Republicii Moldova, dar și altor actori relevanți să elaboreze un plan de acțiuni comprehensiv pentru a răspunde problemelor sistemice și lacunelor identificate în combaterea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor.

OBIECTIVE SPECIFICE

- Identificarea lacunelor din răspunsul național al Republicii Moldovei la abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor;
- Formularea priorităților de acțiuni pentru a răspunde la lacunele identificate, în baza standardelor internaționale stabilite de Modelul de Răspuns Național propus de Alianța Globală WeProtect;
- Furnizarea recomandărilor pentru ulterioarele activități din planul de acțiuni privind siguranța copiilor online, în baza Modelului de Răspuns Național.

Metodologie

Pentru a atinge scopurile și obiectivele propuse, metodologia utilizată a inclus următoarele metode de cercetare:

- Analiza informațiilor din surse deschise, cercetărilor naționale, rapoartelor naționale și datelor statistice disponibile privind abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor;
- Colectarea datelor de la actorii relevanți responsabili de implementarea măsurilor privind cele 20 de domenii de intervenție stabilite în Modelul de Răspuns Național al Alianței Globale WeProtect;
- Realizarea interviurilor individuale semi-structurate cu reprezentanți ai autorităților naționale responsabile de implementarea politicilor menite să asigure protecția copiilor în mediul online.

Următoarele autorități, instituții și organizații au fost implicate sau consultate în procesul evaluării CRM:

Lista Autorităților, Instituțiilor sau Organizațiilor Consultate

	Domeniul 1: Politici, legislație și guvernare	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
	Domeniul 2: Justiția penală	Inspectoratul General al Poliției, Direcția Investigații Infrapecțiuni Informatice Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane, Procuratura Generală Curtea Supremă de Justiție, Institutul Național al Justiției
	Domeniul 3: Servicii de suport pentru victime	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, CNPAC (Barnahus), La Strada CNFACEM, ARTEMIDA, CIDDC
	Domeniul 4: Societate și cultură	Administrația Națională a Penitenciarelor, Inspectoratul Național de Probație La Strada, CNFACEM, ARTEMIDA CNPAC (Barnahus), CIDDC
	Domeniul 5: Industria	ATIC, Moldtelecom, Orange, Moldcell Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a Republicii Moldova

Rezultate

DOMENIUL 1: POLITICI, LEGISLAȚIE ȘI GUVERNARE

Angajament național la cel mai înalt nivel pentru prevenirea și combaterea abuzului sexual asupra copiilor

Înțelegere comprehensivă a abuzului sexual asupra copiilor de către guvern și instituțiile de aplicare a legii. Disponibilitatea de a lucra și de a coordona eforturi multilaterale pentru a asigura o mai bună protecție a victimelor și un răspuns mai eficient în cazurile de abuz sexual asupra copiilor.

SUB- DOMENIUL 1. Leadership

Asigurarea funcționalității la nivel național a unei structuri interinstituționale, cu un mandat clar și resurse suficiente pentru a proteja copiii și adolescenții împotriva abuzului și exploatării sexuale online, în cooperare cu alți parteneri internaționali.

În Moldova lipsește o entitate unică, responsabilă de coordonarea politicilor și programelor menite să protejeze copiii de abuzul și exploatarea sexuală online. Prima încercare de a pune subiectul pe agenda autorităților a fost în 2016, când, la inițiativa Consiliului Național pentru Protecția Copilului (CNPC), au fost elaborate primele politici privind promovarea siguranței online a copiilor. Fostul Minister al Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC) a fost desemnat responsabil de coordonarea implementării Planului Național de Acțiuni (PNA). După reforma de optimizare din 2018, subiectul siguranței online a copiilor a ajuns pe agenda Ministerului Economiei și Infrastructurii (MEI). Planul

Național de Acțiuni a expirat în 2020, astfel că în prezent nu există o autoritate unică responsabilă de elaborarea și coordonarea politicilor naționale în domeniul protecției copiilor și adolescenților în spațiul online.

Măsurile privind protecția copiilor în mediul online au fost incluse în Programul Național de Protecție a Copilului (CNPP), elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și aprobat de către Guvern în iunie 2022. Astfel, până la sfârșitul anului 2023, este planificată elaborarea unui Plan de Acțiuni privind promovarea siguranței copiilor online. Lista autorităților responsabile de elaborarea Planului de Acțiuni include: Ministerul Educației și Cercetării (MEC), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației din Republica Moldova (ANRCETI), Cancelaria de Stat (CS), ONG-uri. Cu toate acestea, există o lipsă de claritate în ceea ce privește responsabilitățile ministerelor de resort, o înțelegere limitată a problemei, precum și un buget de stat limitat pentru a finanța aceste eforturi.

În contextul statutului de țară candidat a Republicii Moldova pentru aderarea la Uniunea Europeană, Guvernul a întreprins mai multe acțiuni în vederea alinierii politicilor și legislației naționale la acquis-ul european. Unele dintre prioritățile reflectate în Planul de Acțiuni pentru punerea în aplicare a măsurilor propuse de Comisia Europeană în Opinia sa privind cererea de aderare a Republicii Moldova la UE sunt axate pe combaterea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor:

- Conectarea strategiilor naționale ale Republicii Moldova în domeniul afacerilor interne cu viziunea UE privind

1. https://lastrada.md/pic/uploaded/A_Research_Child_online_safety_2020.pdf

implementarea ecosistemului de securitate, în ceea ce privește criminalitatea informatică (inclusiv abuzul sexual asupra copiilor), schimbul de informații, consolidarea capacităților și sensibilizarea;

- Elaborarea unor mecanisme noi de cooperare pentru instituțiile de aplicare a legii, capabile să gestioneze numărul în creștere de infracțiuni transnaționale în noul context de securitate, inclusiv crearea unei axe operaționale avansate a UE la Chișinău, pentru o abordare sincronizată în domeniul afacerilor interne;
- Alinierea dreptului penal și procedural la dispozițiile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) și ale Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual (Convenția de la Lanzarote).

Mai mult, în 2022, Guvernul Republicii Moldova a creat o Comisie specializată, responsabilă de coordonarea și monitorizarea implementării Convenției de la Lanzarote. Comisia asigură funcționalitatea unui mecanism de coordonare între diferite instituții, privind punerea în aplicare a politicilor privind protecția copiilor împotriva abuzului sexual și a exploatării sexuale. Fiind co-prezidată de Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), aceasta reunește reprezentanți ai autorităților publice, inclusiv ai Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED), responsabili de elaborarea politicilor de digitalizare și dezvoltare a industriei tehnologiei informației. Una dintre lacunele identificate este capacitatea redusă a secretariatului Comisiei specializate de a asigura funcționarea entității interministeriale și capacitatea redusă de a procesa rapoartele naționale privind implementarea de către autoritățile naționale a Convenției de la Lanzarote.

SUB- DOMENIUL 2. Legislație

Crearea unui cadru legal eficient în vederea asigurării protecției corespunzătoare copiilor și adolescenților împotriva tuturor formelor de exploatare și abuz, inclusiv prin pedepsirea făptuitorilor, în conformitate cu standardele internaționale privind drepturile omului. Cadrul legal trebuie să protejeze minorii implicați în schimbul consensual de conținut sexual, pentru a evita tragerea la răspundere juridică a acestora.

Republica Moldova a ratificat mai multe tratate internaționale prin care și-a asumat angajamentul de a alinia cadrul juridic național la standardele internaționale și regionale, cum ar fi:

- Convenția cu privire la drepturile copilului și Protocolul opțional al acesteia, privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă;
- Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică (Convenția de la Budapesta);
- Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote);
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul).

Ultimele amendamentele legislative au avut scopul de a îmbunătăți cadrul juridic în conformitate cu prevederile Convenției de la Istanbul, ceea ce a determinat efectuarea unor modificări semnificative ale Codului penal și ale Codului de procedură penală în mai multe domenii :

- Excluderea înlăturării răspunderii penale ca urmare a împăcării dintre victime și autorul infracțiunii (modificări operate în art. 109, alin. (1) Cod Penal);
- Redefinirea infracțiunii de viol, conform prevederilor Convenției de

2. [Hotărârea Guvernului privind înființarea Comisiei specializate pentru coordonarea și monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual și aprobarea Regulamentului acesteia, nr. 66-d din 19.05.2022.](#)

la Istanbul. Potrivit noilor modificări legislative, violul este un act sexual neconsensual (art. 171 alin. (1) Cod penal);

- Redefinirea consimțământului sexual al victimei exprimat în cazurile de agresiune sexuală după cum urmează: "Un act sexual sau o acțiune de natură sexuală care este însoțită de constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei sau unei alte persoane sau în care se profită de incapacitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința este considerată neconsensuală." (art. 132/2 alin. (3) Cod Penal);
- Revizuirea conceptului de acte neconsensuale de natură sexuală, altele decât violul. Potrivit art. 132/2 alin. (1) Cod penal, „actele sexuale sunt acțiunile de penetrare vaginală, anală sau orală de natură sexuală, cu orice parte a corpului sau cu orice obiect. Prin acțiuni de natură sexuală se înțelege orice alt mijloc de obținere a satisfacției sexuale, altul decât cele indicate la alineatul (1), precum și alte acțiuni decât cele care intră sub incidența art. 173 și art. 287 din Codul penal sau art. 354 din Codul contravențional.” (art. 132/2 alin. (2) Cod Penal);
- Modificarea prevederilor ce țin de clasificarea acțiunilor de natură sexuală, altele decât violul, acțiunile perverse, acțiunile de corupere sexuală împotriva minorului, care pot fi expunere, atingeri indecente, discuții obscene sau cinice cu victimele privind relațiile sexuale;
- Potrivit art. 174 alin. (1) din Codul penal, actul sexual consensual, săvârșit cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani;
- Potrivit art. 175 alin. (1) din Codul penal, actele sexuale consensuale, săvârșite cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 3 ani;

- Art. 175/1 alin. (1) din Codul penal a fost modificat pentru a incrimina propunerea, convingerea, manipularea, amenințarea, promisiunea de a oferi avantaje sub orice formă, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, în scopul săvârșirii împotriva acestuia a unei infracțiuni privind viața sa sexuală, dacă aceste acțiuni au fost urmate de fapte materiale care să conducă la o astfel de întâlnire;
- Art. 177 alin. (3) din Codul penal a fost actualizat pentru a incrimina difuzarea informațiilor cu caracter sexual, inclusiv a imaginilor și înregistrărilor cu conținut sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, în scop de răzbunare, ură, umilire sau lezare a onoarei și demnității persoanei.

În plus, e planificată operarea unor amendamente legislative în vederea îmbunătățirii cadrului juridic specific AESCO:

- Modificări ale Codului penal, în conformitate cu dispozițiile Convenției de la Lanzarote; și
- Modificări ale Codului de procedură penală și ale altor legi speciale pentru a asigura un cadru mai bun de cooperare a poliției cu companiile din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC).

3. [Legea nr. 316 din 17.11.2022, în vigoare din 9 ianuarie 2023.](#)

4. [În Republica Moldova, vârsta legală pentru consimțământul la acte sexuale este de 16 ani.](#)

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 1: POLITICI, LEGISLAȚIE ȘI GUVERNARE

- Nu există o entitate responsabilă de coordonarea politicilor și programelor în domeniul protecției copiilor împotriva abuzului și exploatării sexuale online;
- Comisia specializată pentru coordonarea și monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale are o capacitate redusă de analiză și procesare a informației în vederea întocmirii rapoartelor naționale în contextul rundelor de monitorizare internațională;
- Lipsește un document de politici comprehensiv privind siguranța copiilor online, care să promoveze prevenirea și protecția copiilor împotriva abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor, precum și combaterea materialelor de abuz sexual asupra copiilor;
- Legislația națională în domeniul penal nu este în conformitate cu prevederile Convenției de la Lanzarote și Directivei europene 2011/93/UE, privind criminalizarea participării copiilor în spectacole pornografice, precum și sancțiunile prevăzute pentru infracțiunile legate de materialele care conțin abuz sexual asupra copiilor;
- Lipsesc unele linii directorii/ghiduri privind interpretarea și implementarea noilor prevederi legale care incriminează violența sexuală, disponibile pentru organele de drept și actorii din domeniul justiției.

DOMENIUL 2: JUSTIȚIA PENALĂ

Investigații eficiente în cazuri de abuz sexual asupra copiilor, cu condamnări echitabile și un sistem funcțional de management al agresorilor

Instituțiile de aplicare a legii și sistemul judecătoresc dețin cunoștințele, abilitățile, sistemele și instrumentele necesare care le permit să efectueze investigații centrate pe victime și să examineze aceste cauze eficient. Sistemul de management al agresorilor sexuali funcționează și contribuie la prevenirea recidivei în rândul acestora.

SUB-DOMENIUL 3. Instituție specializată de aplicare a legii

Capacitățile umane și tehnologice permit investigarea cazurilor de AESC, inclusiv comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare, ori cazurilor transfrontaliere. Profesioniștii beneficiază de instruire privind investigațiile centrate pe traumă și coordonarea acțiunilor întreprinse cu reprezentanții serviciilor de asistență a victimelor.

Investigarea cazurilor de violență sexuală este efectuată de inspectoratele teritoriale de poliție din cadrul Inspectoratului General al Poliției, conform competenței regionale. Potrivit art. 257 din Codul de procedură penală, investigația penală se efectuează în sectorul în care a fost săvârșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, în sectorul în care a fost descoperită infracțiunea sau în care se află bănuitul, învinuitul sau majoritatea martorilor. Investigarea AESCO este desfășurată

de Direcția Investigații Infracțiuni Informatică (DICI), din cadrul Inspectoratului Național de Investigații (INI) al Inspectoratului General al Poliției. Investigarea traficului de copii este efectuată de Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane, din cadrul Inspectoratului Național de Investigații al Inspectoratului General al Poliției.

Secția Protecția Copilului a DICI recepționează rapoartele NCMEC în Moldova. Cazurile sunt prioritizate ținând cont de următoarele criterii: existența victimelor, gravitatea faptei, noul mod de operare al făptuitorului etc. Nu există o procedură formalizată pentru selectarea cazurilor prioritare. În ultimii ani, Direcția Investigații Infracțiuni Informatică a primit următorul număr de raportări CyberTip de la NCMEC:

2019 – 10.516 de rapoarte

2020 – 5.993 de rapoarte

2021 – 9.547 de rapoarte

2022 – 8.372 de rapoarte

Secția pentru Protecția Copilului a DICI are acces la diverse tehnologii pentru a oferi suport în soluționarea cazurilor AESCO, achiziționate cu sprijinul partenerilor internaționali. Cu toate acestea, ținând cont de tendințele și evoluțiile modului de operare al făptuitorilor, există o nevoie constantă de dotare a unității specializate din cadrul poliției cu noi tehnologii și licențe, care să permită efectuarea de investigații mai eficiente. O altă provocare este legată de finanțarea necesară pentru acoperirea costurilor aferente instrumentelor tehnologice și licențelor, întrucât toate acestea au fost achiziționate cu sprijinul organizațiilor internaționale și din finanțare externă.

Poliția națională implementează diverse programe de prevenire a abuzului sexual în parteneriat cu ONG-urile. Inspectoratul General al Poliției are acorduri de parteneriat cu mai multe ONG-uri (La Strada, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Centrul de Drept al Femeilor) cu care cooperează pentru desfășurarea în școli a sesiunilor de sensibilizare sau de informare a publicului larg cu privire la problema AESC. Activitățile implementate nu fac parte din programele sistemice de prevenire, ci sunt organizate în contextul campaniilor naționale tematice.

SUB- DOMENIUL 4. Sistemul de justiție

Sistemul judecătoresc și cel al procuraturii deține cunoștințe și competențe necesare pentru a asigura o protecție corespunzătoare victimelor și persoanelor supraviețuitoare ale abuzului și exploatării sexuale online.

Procurorii din Moldova sunt specializați în anumite categorii de exploatare și abuz sexual asupra copiilor, în special în ceea ce privește traficul de copii și alte infracțiuni conexe, inclusiv AESCO. Astfel, există o unitate specializată în cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale responsabilă de investigarea traficului de persoane și a criminalității informatice. La fel, în cadrul Procuraturii Generale există o secție specializată responsabilă de suportul metodologic și îndrumarea procurorilor care investighează cazurile de trafic de persoane și criminalitate informatică. Nu există însă o unitate specializată de procurori pentru investigarea altor infracțiuni AESC, acestea fiind în competența Serviciului de Protecție a Minorilor.

În perioada ianuarie 2020 – martie 2022, sistemul judecătoresc a fost parțial specializat, funcționând doar la nivelul Curților de Apel. Consiliul Superior al Magistraturii a acceptat solicitarea Procuraturii Generale privind specializarea judecătorilor în combaterea traficului de ființe umane și a altor infracțiuni conexe. Judecătorii specializați au fost numiți

pentru o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea prelungirii termenului stabilit. Mai mult, în cadrul Curților de Apel au fost numite două complete de judecători specializați în combaterea traficului de persoane și a infracțiunilor conexe.

În data de 19 iulie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a abrogat Hotărârea nr. 34/3 din 24.01.2020 cu privire la specializarea judecătorilor în combaterea traficului de persoane și a altor infracțiuni conexe. Principalele motive de anulare a specializării au fost legate de prevederile generale din lege referitoare la repartizarea aleatorie a dosarelor către judecători, prin programul integrat de gestionare a dosarelor (art. 344 din Codul de procedură penală). În plus, plenul CSM a constatat că implementarea în timp a specializării în domeniul combaterii traficului de persoane și a altor infracțiuni conexe nu a produs rezultatele scontate din cauza unor suspiciuni care au apărut cu privire la formarea completelor de președinți ai instanțelor judecătorești, ceea ce a subminat încrederea în eficiența înfăptuirii justiției. Conform analizei statistice generalizate, judecătorii desemnați ca fiind „specializați” au înregistrat un volum sporit de muncă, deoarece Programul integrat de gestionare a dosarelor (PIGD) nu a putut reduce volumul de muncă al judecătorilor, ținând cont de specializarea acestora. Astfel, judecătorii specializați în domeniul combaterii traficului de ființe umane și a altor infracțiuni conexe, pe lângă dosarele repartizate aleatoriu de către PIGD, au examinat și cauzele conform specializării lor. Prin urmare, volumul de muncă a judecătorilor specializați a fost mai mare decât a altor judecători din instanță.

Instruirea procurorilor și judecătorilor este realizată de Institutul Național al Justiției, instituția publică care realizează formarea inițială a candidaților la funcțiile de judecător și procuror, dar și formarea continuă a judecătorilor și procurorilor, asistenților judiciari, consultanților procurorilor, consilierilor de probațiune și a altor profesioniști care

activează în sectorul justiției.

Institutul Național al Justiției a inclus în curriculumul formal pentru formarea continuă a procurorilor și judecătorilor subiecte legate de vulnerabilitatea victimelor, modul de operare și profilul infractorilor online și offline. Recent, au fost organizate cel puțin două instruirii a câte 16 ore fiecare pe teme legate de investigarea și examinarea eficientă a AESCO, inclusiv subiecte legate de vulnerabilitatea victimelor și modul de operare al făptuitorilor. În plus, e implementat și un alt modul de instruire privind asigurarea protecției victimelor infracțiunilor privind viața sexuală.

Institutul Național al Justiției a inclus programe specializate de instruire pentru procurori și judecători privind AESC și protecția copilului. Instruirea cu tema „Metodologii și tactici pentru investigarea și examinarea cazurilor de infracțiuni sexuale comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale – aspecte ale abuzului online asupra minorilor” se desfășoară în parteneriat cu Centrul Internațional „La Strada” de două ori pe an pentru un grup de 30 de participanți per formare (15 procurori și 15 judecători). Un modul separat se referă la protecția minorilor, incluzând următoarele subiecte: „Aspecte psihofiziologice ale copiilor implicați în infracțiuni de natură sexuală”, două cursuri de instruire, câte opt ore fiecare, 30 de participanți per instruire (15 procurori și 15 judecători) și „Investigarea infracțiunilor de agresiune sexuală comise de minori împotriva minorilor”, două instruirii, câte opt ore fiecare, 30 de participanți per instruire (15 procurori și 15 judecători).

În conformitate cu legislația națională, audierea copiilor ar trebui să se desfășoare în condiții speciale, în săli special amenajate, de către interviuatori instruiți. Audierea este înregistrată video și audio și este prezentată în instanță ca probă, pentru a evita ca copilul să fie nevoit să-și repete mărturiile, provocând revictimizare. Nu sunt recomandate instrumente tehnologice specifice și lipsesc unele standarde minime de amenajare și funcționare a încăperilor destinate audierilor minorilor.

În iulie 2021, Procuratura Generală a aprobat un Ghid pentru procurori privind serviciile de asistență a victimelor, către care pot fi referiți copiii și părinții acestora în baza nevoilor identificate. Ghidul oferă note explicative cu privire la modul în care procurorii ar trebui să asigure accesul victimelor la servicii de suport, prin informarea acestora cu privire la drepturile lor, acordarea de asistență întru evaluarea riscurilor la care pot fi expuse și a nevoilor acestora, informarea victimelor cu privire la serviciile disponibile la nivel național și local, efectuarea evaluării psihologice a victimelor pentru determinarea consecințelor psiho-comportamentale ale exploatării, facilitarea accesului la asistență juridică garantată de stat.

SUB- DOMENIUL 5. Sistemul de management al infractorilor

Un sistem multi-instituțional funcționează pentru a asigura managementul și reabilitarea agresorilor sexuali, inclusiv gestionarea registrului național de management al agresorilor.

În perioada 2020-2021, La Strada a realizat prima analiză aprofundată privind profilul infractorilor sexuali (online și offline). Metodologia cercetării a presupus o analiză documentară, interviuri și focus grupuri cu profesioniști și interviuri cu infractori sexuali condamnați. Cercetarea nu este publică și e disponibilă cu acces restricționat doar pentru profesioniștii care lucrează în domeniul AESC.

Un program de prevenire și recidivă a infractorilor sexuali a fost pilotat în perioada 2017-2018 de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare. De atunci, programul a continuat să fie implementat în mai multe instituții penitenciare. Acesta nu este pus în aplicare pe scară largă din cauza lipsei de profesioniști instruiți pentru a-l aplica în practică și pentru că nu a fost pe deplin adaptat la contextul național. Există o fluctuație mare de personal în sistemul penitenciar, prin urmare mulți psihologi care au fost

instruiți să aplice programul nu mai lucrează în sistem. O altă provocare a fost legată de refuzul infractorilor condamnați de a participa la întregul program, din frica de a nu fi blamați de către alți deținuți pentru implicare.

Moldova nu are un registru al infractorilor sexuali. Cu toate acestea, au fost inițiate primele discuții cu privire la necesitatea unui astfel de sistem de monitorizare. Sunt necesare orientări și suport pentru crearea registrului național al infractorilor sexuali și a instrumentelor statutare, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale.

SUB- DOMENIUL 6. Acces la bazele de date internaționale

Organele de drept trebuie să aibă acces la baza de date internațională a INTERPOL privind exploatarea sexuală a copiilor.

- Secția Protecția Copilului din cadrul Direcției Investigații a Criminalității Informatică este conectată la baza de date ICSE. Cu toate acestea, informațiile sunt utilizate numai de poliție, iar Procuratura nu are acces la baza de date ICSE.
- Republica Moldova nu are o bază de date națională care să stocheze și să înregistreze MASC identificat de autoritățile naționale în timpul investigațiilor.

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 2: JUSTIȚIA PENALĂ

- Nu există o instituție de aplicare a legii specializată în investigarea abuzului sexual asupra copiilor comis în mediul offline;
- Moldova nu dispune de un registru național al infractorilor sexuali, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale;
- Există un deficit de profesioniști instruiți pentru a implementa programele de reabilitare a infractorilor sexuali în toate penitenciarele, adaptate contextului național și validate pentru populația din Republica Moldova;
- Este necesară asigurarea finanțării pentru desfășurarea cursurilor de instruire privind investigarea cazurilor de violență sexuală, abuz și exploatare sexuală a copiilor online, investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor centrată pe interesele copiilor etc.;
- Lipsesc capacitățile de investigare, analiză criminalistică, colectare și operare cu probe digitale la nivel național, determinată de lipsa de specializare a poliției naționale la nivel local în investigarea criminalității informatice, dar și de lipsa accesului poliției la nivel local la baze de date și tehnologii care să permită investigarea abuzului și exploatarea sexuale online asupra copiilor;
- Lipsesc judecători specializați în domeniul combaterii abuzului și exploatarea sexuale, și instruirea obligatorie în acest domeniu a actorilor din justiție;
- Lipsesc standarde naționale privind funcționarea sălilor special amenajate pentru desfășurarea audierilor în condiții prietenoase copiilor. Chiar dacă multe dintre ele au fost înființate la nivel național în instanțe, procuraturi și inspectorate de poliție, acestea nu dispun de toate condițiile pentru desfășurarea audierilor în condiții prietenoase copiilor. Nu sunt luate măsuri pentru a evita contactul copilului cu agresorul în incinta acestor instituții, iar unele dintre ele nu dispun de condiții tehnice și infrastructură corespunzătoare;
- Lipsesc cadrul normativ care reglementează statutul, responsabilitățile și organizarea activității intervievatorului, sistemul de instruire pentru certificarea intervievatorilor, monitorizarea activității acestora etc.;
- Există o nevoie constantă de dotare a unității specializate de poliție cu noi tehnologii și licențe, care să permită efectuarea de investigații mai eficiente. O altă provocare este legată de finanțarea necesară pentru acoperirea costurilor aferente instrumentelor tehnologice și licențelor necesare pentru utilizarea acestora, întrucât toate acestea au fost achiziționate cu sprijinul organizațiilor internaționale și din finanțare externă;
- Poliția nu implementează o procedură formalizată pentru selectarea cazurilor prioritare, evaluarea riscurilor și necesităților.

DOMENIUL 3: SERVICII DE SUPORT PENTRU VICTIME

Acest domeniu asigură servicii de suport corespunzătoare pentru copii și adolescenți. Copiii și adolescenții trebuie să aibă acces la servicii de asistență pe toată durata investigațiilor sau procesului penal. La fel, trebuie să aibă acces la servicii de plasament, asistență medicală specializată, servicii psihologice, reabilitare, repatriere și resocializare.

SUB- DOMENIUL 7. Asistență completă

Oferirea unui suport planificat, integrat, multipartit victimelor și persoanelor supraviețuitoare. Serviciile sunt incluzive și sensibile la vârstă, gen, orientare sexuală, dizabilitate și etnie. Sprijinul psihologic este asigurat prin intermediul instituțiilor de aplicare a legii, a profesioniștilor din prima linie care au acces la bazele de date cu MASC, a profesioniștilor din domeniul protecției copilului și a serviciilor hotline.

O practică promițătoare menționată de profesioniștii care au participat la interviuri în contextul realizării prezentei analize este funcționarea modelului Barnahus în Moldova. Serviciile Barnahus pentru copii victime și martori ai violenței sunt, în general, definite ca un mediu sigur și prietenos copiilor, reunind serviciile relevante sub un singur acoperiș, în scopul de a oferi copilului un răspuns coordonat și eficient și pentru a preveni retraumatizarea în timpul urmăririi penale și procedurilor judiciare. Scopul unor astfel de servicii este de a asigura o coordonare eficientă între sistemul de drept și cel de protecție a copilului. Un rol-cheie al serviciului este de a susține organele de drept în administrarea de probe pentru procedurile judiciare și de a oferi copiilor suport și asistență, inclusiv evaluare și tratament medical și terapeutic.

În prezent, Centrul Barnahus, care funcționează la Bălți, acoperă regiunea de nord a Moldovei. A fost planificată crearea a încă două centre în regiunea de sud și în centru a țării. Bugetul alocat de stat acoperă circa 50% din bugetul total necesar pentru asigurarea funcționalității serviciului. În prezent, Serviciul este cofinanțat cu suportul partenerilor de dezvoltare. La nivel național, lipsesc programele de reabilitare pentru victimele violenței sexuale și de consiliere psihologică a acestora pe termen lung.

Sub-domeniul 8. Specialiști din domeniul protecției copilului

Asigurarea personalului specializat și instruit, coordonat și disponibil pentru a oferi asistență centrată pe traumă, pentru a proteja și sprijini copiii și adolescenții cu risc de AESC online. Disponibilitatea unor orientări pentru profesioniștii din prima linie privind tendințele în domeniu, cum ar fi materialele cu conținut sexual explicit auto-produse.

Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 reglementează identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențialelor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Acesta stabilește bazele cooperării echipelor multidisciplinare formate din polițiști, personal medical, din domeniul educației și protecției sociale în asigurarea unui răspuns complex, inclusiv a unui plan integrat de intervenție coordonat și monitorizat de managerul de caz.

Ghidul practic pentru implementarea Mecanismului de coordonare

intersectorială (Hotărârea Guvernului nr. 270/2014) a fost aprobat în anul 2021 printr-un ordin interministerial, de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Educației și Cercetării. Ghidul reflectă mecanismul de coordonare a profesioniștilor din poliție, sănătate, protecția copilului și educație. Acesta include o explicație a acțiunilor care ar trebui efectuate de profesioniștii din domeniul protecției copilului la cererea ofițerilor de urmărire penală, cum ar fi participarea la examinarea medico-legală, elaborarea rapoartelor de evaluare psihologică și participarea la audierea copilului pentru a evita revictimizarea acestuia.

În practică, mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de abuz și exploatare sexuală este deficitar din cauza mai multor factori. Stereotipurile existente în rândul profesioniștilor creează obstacole în raportarea cazurilor către autoritățile locale, deoarece nu există nicio certitudine în ceea ce privește protecția informațiilor raportate acestora. Există o capacitate redusă a serviciilor de asistență socială în identificarea cazurilor AESC și raportarea acestora la poliție.

Una dintre lacunele identificate de profesioniști este lipsa unor prevederi clare în Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 privind abuzul și exploatarea sexuală online, precum și lipsa indicatorilor care să permită identificarea acestor cazuri, și intervențiile ulterioare. Mai mult, lipsesc programele sistematice de instruire a angajaților din domeniul protecției sociale, în ceea ce privește intervenția în cazurile de abuz și exploatare sexuală online. Fișa de sesizare ar trebui adaptată prin includerea unor informații specifice privind AESCO.

SUB- DOMENIUL 9. Mecanisme de compensare, căi de atac și reclamații

Realizarea măsurilor care să permită copiilor victime să primească sprijin accesibil în ceea ce privește despăgubirile, căile de atac și procedurile de soluționare a reclamațiilor.

Legea nr. 137/2016 a reglementat cerințe legale minime pentru asigurarea condițiilor pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și pentru protecția și respectarea drepturilor și intereselor legale ale victimelor. Conform acestei legi, victimele infracțiunilor, inclusiv copiii victime a exploatării și abuzului sexual online, ar trebui să beneficieze de următoarele servicii de suport:

- a. Consiliere informațională cu privire la drepturile lor și serviciile disponibile;
- b. Consiliere psihologică;
- c. Asistență juridică garantată de stat;
- d. Despăgubirea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Legislația națională reglementează posibilitatea victimelor AESC și a tutorilor/îngrijitorilor acestora de a solicita despăgubiri pentru prejudiciile materiale sau morale cauzate de abuzator. Despăgubirile pot fi solicitate în cadrul procedurilor penale sau civile și ar trebui aprobate și stabilite de instanță. În plus, legea stabilește un fond și un mecanism de compensare de stat pentru a se asigura că toate victimele AESC beneficiază de despăgubiri obligatorii din partea statului.

Republica Moldova dispune de proceduri pentru a asigura identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențialelor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014). În plus, în anul 2022,

Guvernul a aprobat Programul de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pentru anii 2022-2026. În conformitate cu normele legislației europene, identificarea și accesul victimelor infracțiunilor la asistență și suport vor fi reorganizate treptat, astfel încât să nu depindă de participarea acestora la procesul penal. Totodată, în scopul asigurării realizării drepturilor victimelor la justiție, va fi promovată participarea acestora la procesul penal prin acordarea accesului la servicii suplimentare gratuite, cum ar fi: asistență juridică calificată în procesul penal, consiliere psihologică și alte servicii prevăzute de Codul de procedură penală. Cu toate acestea, problema identificată este lipsa serviciilor specializate pentru victimele AESC și a serviciilor de reabilitare pe termen lung la nivel național și local.

A fost inițiată revizuirea cadrului legal pentru îmbunătățirea mecanismului legal care asigură reabilitarea și despăgubirea victimelor infracțiunilor și reducerea deficiențelor identificate în implementarea Legii nr. 137/2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor.

SUB- DOMENIUL 10. Telefonul copilului

Asigurarea funcționalității unei linii telefonice de asistență, disponibilă 24/7 tuturor copiilor cu vârsta sub 18 ani, la nivel național, gratuită, ce ar asigura sprijin confidențial și consiliere, cu mecanisme de referire adecvate. Acest serviciu ar trebui să dispună de unele proceduri de protecție a datelor cu caracter personal și de capacități pentru a oferi consiliere în cazurile de abuz comise în mediul online

Telefonul Național al Copilului 116 111 a fost lansat în Moldova la 4 iunie 2014. Serviciul telefonic național, care funcționează 24/7, este gestionat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și implementat de AO Centrul Național de Instruire, Asistență, Consiliere și Educație din Moldova (CNFACEM). Telefonul Copilului oferă servicii pentru copiii care au nevoie

de consiliere psiho-emoțională în situații de criză, pentru părinți și îngrijitori, precum și pentru adulții care doresc să raporteze un caz de abuz asupra copilului.

Telefonul Copilului 116 111 din Moldova oferă consiliere telefonică gratuită și consiliere online prin intermediul chat-ului disponibil pe pagina web: www.telefonulcopilului.md. Odată ce consilierii Telefonului Copilului identifică un caz de abuz, aceștia îl vor trimite autorităților relevante și profesioniștilor din domeniul protecției copilului. Consilierii sunt psihologi care au fost instruiți în domeniul prevenirii exploatarei și abuzului sexual asupra copiilor. Cu suportul partenerilor de dezvoltare, personalul Telefonului Copilului beneficiază de supraveghere și consolidare continuă a capacităților.

În Republica Moldova funcționează și serviciul dedicat de consiliere online: www.siguronline.md, specializat în oferirea de asistență în cazurile ce vizează siguranța online a copiilor. Linia de asistență online oferă consiliere online prin chat. Odată identificate, presupusele cazuri AESCO sunt raportate poliției și altor servicii, conform nevoilor victimei. Consilierii sunt, de asemenea, psihologi instruiți în domeniul siguranței online și a prevenirii exploatarei și abuzului sexual asupra copiilor, în special online. Serviciul www.siguronline.md cooperează cu Telefonul Copilului, asigurând referirea către acesta a cazurilor de abuz care nu sunt de competența serviciului, și nu au fost comise online. Linia telefonică de asistență online www.siguronline.md e membră a Rețelei Better Internet for Kids, parte a proiectului Safer Internet Center Plus, finanțat de Comisia Europeană.

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 3: SERVICII DE SUPT PENTRU VICTIME

- Procedura de evaluare a riscurilor și planul individualizat de siguranță implementat de echipele multidisciplinare nu sunt adaptate la cazurile de abuz și exploatare sexuală asupra copiilor comise în mediul online;
- Cooperarea ineficientă între organele de poliție și sistemul de asistență socială, pentru a asigura un plan complet integrat de suport al victimei pe parcursul investigației și a procedurilor judiciare;
- Lipsa unui program sistematic de instruire pentru profesioniștii din domeniul protecției copilului (cadre didactice, asistenți sociali, polițiști, personal medical etc.) privind intervenția eficientă în cazurile de abuz și exploatare sexuală online, evaluarea riscurilor, planul de siguranță a victimei adaptat necesităților acestora etc.;
- Lipsa serviciilor specializate de reabilitare pe termen lung pentru victime, disponibile la nivel național și local;
- Lipsa unor prevederi clare în Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 privind abuzul și exploatarea sexuală online, precum și lipsa indicatorilor care să permită identificarea acestor cazuri, și realizarea intervențiilor ulterioare;
- Mecanismul legal care asigură reabilitarea și despăgubirea victimelor infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 137/2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor este disfuncțional și necesită a fi revizuit.

DOMENIUL 4: SOCIETATE ȘI CULTURĂ

Abuzul sexual asupra copiilor este prevenit

Copiii și adolescenții sunt informați și împuterniciți să se protejeze de AESC. Mamele, tații, îngrijitorii, profesorii și profesioniștii din domeniul îngrijirii copiilor sunt mai bine pregătiți pentru a proteja minorii de AESC, inclusiv prin abordarea tabuurilor care se referă la abuzul sexual.

SUB- DOMENIUL 11. Serviciul de raportare a cazurilor de abuz și exploatare sexuală (Hotline)

Disponibilitatea unui portal dedicat sau al unui hotline public pentru a raporta cazurile suspecte de AESC online. Această linie trebuie să colaboreze cu instituțiile de aplicare a legii și cu industria.

La 25 aprilie 2023, a fost aprobată aderarea provizorie a Republicii Moldova la Rețeaua Internațională a serviciilor Hotline (INHOPE). Hotline-ul național este disponibil pe www.siguronline.md, un portal specializat care oferă informații despre siguranța copiilor online, gestionat de Centrul Internațional La Strada din Moldova. În baza Memorandumului de înțelegere semnat de Inspectoratul General al Poliției și La Strada, analiștilor li se permite să primească, să evalueze, să clasifice, să notifice furnizorii de servicii de găzduire și să trimită materialele ilegale la poliție pentru realizarea activităților de investigare. Analiștii vor fi instruiți de INHOPE și INTERPOL și vor colabora îndeaproape cu poliția. Prima campanie de sensibilizare ce și-a propus promovarea hotline-ului național pentru raportarea materialelor privind abuzul sexual asupra copiilor (MASC) este planificată la începutul anului 2024 și va

fi implementată de Centrul Internațional „La Strada”, în cooperare cu partenerii naționali.

În urma lansării hotline Siguronline, ar trebui elaborate protocoale operaționale standard pentru a reglementa cooperarea dintre poliție, furnizorii de servicii și Centrul Internațional „La Strada” în ceea ce privește raportarea, evaluarea și eliminarea MASC. De asemenea, mecanismul de raportare și cooperare cu industria ar trebui extins pentru a include furnizorii de servicii de Internet (FSI) și companiile de telecomunicații. În prezent, cooperarea hotline cu industria este limitată la furnizorii de servicii de găzduire, datorită cadrului legal care ar trebui revizuit. Trebuie operate modificări legislative în Legea nr. 20/2009, art. 7 alin. 1, lit. e/1, pentru a oferi o mai mare claritate cu privire la condițiile în care furnizorii de servicii trebuie să oprească accesul la adresele IP care au conținut ilegal.

SUB- DOMENIUL 12. Programe educaționale

Disponibilitatea unui program național educațional (inclusiv conținut adecvat vârstei, accesibil și incluziv) pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la toate formele de AESC, oferind copiilor, adolescenților, mamelor, taților, tutorilor, îngrijitorilor și profesioniștilor informații relevante. Formarea sistematică a profesioniștilor din domeniile educației, asistenței sociale și sănătății.

În ultimii ani, curriculumul național a fost revizuit pentru a include subiecte specifice legate de AESC. Protecția vieții și sănătății elevilor este

inclusă ca una dintre prioritățile cheie care trebuie reflectate în cadrul învățământului primar, secundar și liceal. Instituțiile de învățământ sunt obligate să implice elevii, profesorii și părinții în activități menite să prevină violența împotriva copiilor și să încurajeze raportarea cazurilor de abuz, violență și neglijare a copilului. Mai mult, administrația școlii este încurajată să implice toți angajații în activități de prevenire a violenței împotriva copiilor. Toate școlile trebuie să respecte Procedura de organizare instituțională și intervenție a personalului educațional în cazuri de abuz, neglijare, exploatare și trafic de copii, aprobată prin ordinul MEC nr. 77 din 22.02.2013.

Administrația instituțiilor de învățământ și toți angajații vor soluționa cazurile de abuz, neglijare, exploatare și trafic de copii în cooperare cu alte instituții și servicii comunitare, în conformitate cu prevederile mecanismului de cooperare intersectorială pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor – victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014.

Măsurile care asigură protecția copiilor împotriva abuzului online, inclusiv a abuzului și exploatării sexuale, sunt detaliate pe larg în Ordinul MEC nr. 985 din 07.10.2022 privind aprobarea Standardelor pentru școală privind protecția și siguranța online a copiilor/elevilor. Standardele stabilesc acțiuni și pași următori care urmează să fie implementați de către managementul instituțiilor de învățământ, acțiuni de îmbunătățire a capacității instituționale și acțiuni privind procesul educațional/curriculum. În plus, subiectul prevenirii abuzului sexual online asupra copiilor este prevăzut și în programul de educație online (www.educatieonline.md) sub forma unei biblioteci digitale și a lecțiilor înregistrate video. Serviciul a fost lansat în 2021 și este prestat de Primăria municipiului Chișinău în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării.

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) promovează, începând cu anul 2015, cu sprijinul Consiliului Europei (CoE), broșura „Kiko și mâna”, care este dedicată prevenirii abuzului asupra copiilor de la cea mai fragedă vârstă. Broșura, ce explică despre atingerile interzise, este accesibilă chiar și copiilor mici și poate fi folosită de părinți/educatori pentru a-i învăța pe copii cum să facă distincția între atingerile permise și interzise, pentru a preveni abuzul sexual. În 2019, CNPAC a continuat consolidarea capacităților sistemului educațional de aplicare a acestui curriculum prin pilotarea unui program de formare continuă pentru cadrele didactice, educatori, metodologi din instituțiile de educație timpurie, printre care „Kiko și mâna”. În 2019, a fost organizată prima instruire a formatorilor „Kiko și mâna” pentru 23 de educatori din 18 grădinițe din Moldova, folosind mesajele și instrumentele din cadrul Campaniei „Aici nu se pune mâna”. Acest curs de formare este replicat pentru a acoperi un număr mai mare de profesioniști din sistemul de educație timpurie.

Campaniile de prevenire sunt implementate cu sprijinul ONG-urilor. O campanie anuală este implementată în luna februarie, cu ocazia Zilei Siguranței pe Internet. Comitetul pentru Ziua Siguranței pe Internet în Moldova (La Strada) implementează campania în parteneriat cu partenerii naționali (Ministerul Educației, Inspectoratul General al Poliției, sectorul privat TIC și alții). Cu această ocazie, publicul larg, copiii și/sau părinții sunt informați cu privire la riscurile specifice care pot apărea online, tendințele legate de exploatarea sexuală online a copiilor și serviciile disponibile pentru raportarea acestor cazuri. În ultimii ani, nu au fost implementate alte campanii specifice cu privire la alte forme de AESC.

Campaniile de sensibilizare cu privire la exploatarea sexuală online a copiilor au inclus informații privind caracteristicile și particularitățile violenței sexuale online și ale agresorilor. Campaniile implementate pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la AESC au avut

scopul și de a combate stereotipurile și normele sociale.

SUB- DOMENIUL 13. Participarea copiilor

Dezvoltarea scenariilor în care copiii și adolescenții sunt încurajați și împuterniciți să formuleze idei și să influențeze politicile și practicile legate de AESC. Cadrul privind protecția și drepturile copilului și practicile bazate pe traumă sunt utilizate pentru implicarea acestora.

Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret promovează participarea tinerilor la procesul decizional. Statul asigură participarea acestora prin sprijinirea creării structurilor de participare a tinerilor la nivel național și local, finanțarea acestora în limita bugetelor disponibile; implicarea tinerilor în procesul de elaborare, luare și implementare a deciziilor; și dezvoltarea rețelei de educatori de la egal la egal în diferite domenii ce îi vizează.

Participarea tinerilor la procesul decizional este, de asemenea, promovată de Strategia națională de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și este inclusă în Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2022-2030 „Tineret 2030” și în planul de acțiuni corespunzător. Consiliul Național al Tineretului din Moldova a elaborat în 2019, în cooperare cu UNICEF, un ghid pentru participarea tinerilor în comunitate.

Unul dintre cele mai recente exemple de participare a copiilor a fost contribuția copiilor și adolescenților din Republica Moldova la cea de-a doua rundă de monitorizare a Comitetului Lanzarote privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzului sexual facilitat de tehnologiile informației și comunicațiilor. Raportul prezentat de copii conține informații despre trei subiecte:

- Dacă curriculumul național îi ajută pe copii să învețe cum să facă față riscurilor producerii, primirii sau distribuirii de imagini, videoclipuri și texte cu caracter sexual;
- Calitatea și efectul activităților de sensibilizare/școlarizare

destinate copiilor, părinților și profesioniștilor cu privire la riscurile potențiale atunci când produc, primesc sau distribuie imagini, videoclipuri și texte cu caracter sexual;

- Cum funcționează mecanismele existente de raportare și asistență psihologică pentru copii, victime ale abuzurilor sexuale online.

SUB- DOMENIUL 14. Sisteme de prevenire și asistență pentru infractori

Asigurarea funcționalității programelor de suport pentru a împiedica persoanele cu interes sexual față de minorii cu vârsta sub 18 ani să abuzeze sau să acceseze MASC, suport pentru infractorii condamnați, ca parte a răspunsului de rehabilitare și suport specializat pentru minorii care prezintă comportamente sexuale dăunătoare.

La nivel național, există patru centre care oferă asistență și consiliere pentru agresorii familiari. Cu toate acestea, ele nu oferă servicii pentru infractorii sexuali. Centrele funcționează în baza Hotărârii Guvernului nr. 496 din 30.06.2014, prin care a fost aprobat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrului, standardele minime de calitate și curriculumul care are la bază modelul Duluth (SUA). Centrele oferă servicii de asistență și consiliere pentru infractori de două ori pe săptămână. Durata recomandată pentru sesiuni este de 35 de sesiuni (cinci sesiuni individuale și 30 de sesiuni de grup).

În prezent, Inspectoratul Național de Probațiune nu implementează programe de prevenire a AESC sau recidivă în rândul agresorilor sexuali și nici programe de asistență care oferă consiliere psihologică infractorilor sexuali minori. Inspectoratul Național de Probațiune (INP) implementează programe naționale menite să reducă agresivitatea în rândul tinerilor, precum și programe de rehabilitare a agresorilor domestici.

INP a solicitat sprijinul partenerilor pentru dezvoltarea următoarelor instrumente și resurse:

- Orientări pentru consilierii de probațiune care lucrează cu copiii care au comis infracțiuni sexuale (viol, hărțuire sexuală etc.), inclusiv privind metodele și tehnicile de lucru;
- Programe cognitiv-comportamentale pentru tinerii aflați în conflict cu legea în vederea combaterii violenței, abuzului sexual și exploatarei sexuale a minorilor (pentru tinerii condamnați pentru astfel de infracțiuni, menite să prevină recidiva);
- Materiale didactice pentru prevenirea/conștientizarea în instituțiile de învățământ, în special pe subiecte legate de abuzul și exploatarea sexuală, inclusiv în mediul online;
- Materiale de educație parentală.

SUB- DOMENIUL 15. Raportarea etică și informată de către mass-media

Rapoarte și publicații sensibile, bazate pe dovezi, care respectă drepturile și demnitatea victimelor și a supraviețuitorilor.

Au fost elaborate ghiduri și recomandări pentru mass-media privind protecția drepturilor copilului în acțiunile lor jurnalistice. Consiliul de Presă a elaborat un îndrumar pentru jurnaliști despre cum protejăm imaginea copiilor în subiectele jurnalistice cu conotație negativă și despre „Specificul reflectării în presă a subiectelor privind violența față de copii”. La fel și UNICEF a elaborat un ghid de bune practici privind relatările cu și despre copii. Toate acestea oferă recomandări specifice privind abordarea cazurilor de abuz sexual, studii de caz, exemple de bune practici și răspunsuri la întrebările frecvente privind reflectarea subiectelor referitoare la copii.

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 4: SOCIETATE ȘI CULTURĂ

- Lipsesc mecanisme eficiente de raportare a materialelor de abuz sexual asupra copiilor și de cooperare cu furnizorii de servicii de Internet și cu companiile de telecomunicații în vederea înlăturării sau blocării acestor materiale;
- Campaniile de prevenire a AESC, inclusiv online, se desfășoară sporadic, cu suportul ONG-urilor, din finanțarea externă asigurată de partenerii de dezvoltare. Campaniile sunt implementate în limbile română și rusă, nefiind disponibile pentru alte minorități lingvistice. Cele mai multe dintre acestea sunt implementate în instituții de învățământ sau promovate online și nu întotdeauna ajung la comunitățile vulnerabile la nivel local;
- Nu există servicii funcționale pentru abuzatorii sexuali, menite să prevină recidiva, precum și programe de asistență care asigură consiliere psihologică;
- Consilierii de probațiune nu dispun de instrucțiuni, metode și tehnici de lucru cu copiii care au comis infracțiuni sexuale;
- Lipsesc programe cognitiv-comportamentale pentru tinerii aflați în conflict cu legea în vederea combaterii violenței, abuzului sexual și exploatării sexuale asupra minorilor;
- Materialele didactice și de educație parentală despre siguranța online și prevenirea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor nu sunt suficiente;
- Nu au fost elaborate instrucțiuni interne pentru profesioniștii din mass-media, sistemul de protecție, poliție, procuratură privind terminologia recomandată în comunicarea despre cazurile de abuz și exploatare sexuală online asupra copiilor.

DOMENIUL 5: INDUSTRIA

Sectorul privat s-a angajat să dezvolte soluții pentru prevenirea și combaterea abuzului sexual asupra copiilor

Publicul poate raporta în mod proactiv infracțiunile de abuz sexual asupra copiilor. Sectorul privat are pârghiile necesare pentru a asigura blocarea și înlăturarea materialelor care conțin abuz sexual asupra copiilor și de a aborda în mod proactiv problemele locale legate de abuzul sexual asupra copiilor.

SUB- DOMENIUL 16. Proceduri de înlăturare și raportare

Disponibilitatea procedurilor pentru înlăturarea și blocarea în timp util a MASC. Protecția juridică a entităților din sectorul privat pentru raportarea AESC, inclusiv transmiterea conținutului către instituțiile de aplicare a legii și alte agenții desemnate. Colaborare globală și intersectorială.

În prezent, blocarea unor pagini web, platforme, aplicații care nu sunt autorizate, se face la solicitarea autorităților (de exemplu – Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației din Republica Moldova), conform legislației naționale (de exemplu: Legea 291 din 16.12.2016 privind organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc; Dispoziția nr. 1 din 24.02.2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova).

În anul 2020, Legea nr. 20-XVI din 03.02.2009 cu privire la prevenirea și combaterea criminalității informatice a fost completată cu art. 7 litera

e¹. privind înlăturarea și blocarea accesului la conținutul infracțional care este atribuit și materialelor care reprezintă exploatarea sexuală a copilului. Potrivit legii, furnizorii de servicii sunt obligați să sisteze, în condițiile legii, prin metodele și mijloacele tehnice de care dispun, accesul din sistemele informatice proprii la toate adresele IP pe care sunt amplasate paginile web, inclusiv la cele găzduite de furnizorul respectiv, care contribuie la comiterea infracțiunilor sau la încălcarea prevederilor legislației în vigoare, sau să conțină/difuzeze instrucțiuni cu privire la modul de comitere a acestora. Din păcate, această regulă este o regulă de referință (generală), conform căreia suspendarea accesului are loc în condițiile legii, în timp ce o altă regulă care ar aplica prevederile acesteia nu există. Astfel, furnizorii de servicii Internet, puși în fața unui vid legislativ, se află în imposibilitatea de a aplica norma stipulată mai sus.

- Potrivit Legii nr. 284/2004 privind comerțul electronic, art. 15 alin. 1, furnizorul de servicii nu poartă răspundere pentru informațiile transmise prin rețeaua de comunicații electronice. În plus, furnizorul de servicii nu este responsabil pentru stocarea automată, intermediară și temporară a informațiilor transmise și ar trebui să acționeze prompt pentru a retrage informațiile stocate sau pentru a bloca accesul la acestea, de îndată ce ia cunoștință de faptul că accesul la aceste informații transmise a fost eliminat, accesul la acestea a fost blocat sau o autoritate publică a autorizat eliminarea sau blocarea informațiilor. Industria nu are obligația de a verifica sau monitoriza conținutul partajat sau stocat pe serverele sale, deoarece este considerat a fi intruziune în viața privată și o limitare a libertății de exprimare.

- Legislația națională prevede că furnizorii de servicii de găzduire nu sunt responsabili pentru informațiile stocate pe serverele lor, cu excepția cazurilor în care furnizorul de servicii știe că activitatea sau informațiile stocate sunt ilegale sau cunoaște circumstanțe care indică faptul că activitatea informațiilor este ilegală.
- Odată ce un furnizor de servicii de găzduire este informat despre activitatea ilegală sau despre informațiile ilegale stocate pe serverele sale, acesta este obligat să acționeze prompt pentru a înlătura sau bloca accesul la aceste informații. Furnizorul de servicii poate fi informat cu privire la conținutul ilegal stocat pe serverele sale prin:
 - Încheierea din partea unei instanțe sau a unei autorități publice, care să precizeze caracterul ilegal al informațiilor sau al activității stocate pe serverele furnizorului de servicii;
 - sesizare în scris (în original) din partea unei persoane interesate, care declară pe propria răspundere că o activitate sau o informație stocată pe serverele furnizorului de servicii este ilegală.

FSI-urile și furnizorii de servicii de găzduire sunt obligați să informeze Ministerul Afacerilor Interne despre grooming sau MASC realizat prin intermediul serviciilor furnizate.

În mod similar, la solicitarea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate și Procuraturii Generale, furnizorii de servicii sunt obligați să furnizeze informații care să permită identificarea utilizatorilor, destinatari ai serviciilor cu care acești furnizori au încheiat contracte privind stocarea permanentă a informațiilor. Aceste informații pot fi solicitate numai dacă au dovezi care conduc la concluzia că serviciile oferite de furnizor sunt utilizate pentru desfășurarea de activități ilegale.

Potrivit IFS-urilor naționale, operatorii rețelei de livrare a conținutului (CDN) și furnizorii de servicii de găzduire neautorizați ar trebui să se

implice mai mult în procedurile de blocare și înlăturare a materialelor care conțin abuz sexual asupra copiilor.

Conform Legii comerțului electronic nr. 284/2004, art. 25 alin. (1) Furnizorii care oferă servicii de acces la Internet sau servicii permanente de stocare a informației au obligația de a pune la dispoziția publicului un instrument ușor accesibil și vizibil, care să permită oricărei persoane să raporteze infracțiuni, precum MASC (art. 208/1 CC). Furnizorii de servicii sunt obligați să comunice prompt autorității publice competente despre activitățile ilegale care sunt desfășurate de către destinatarii serviciilor, prin intermediul acestor servicii, după ce aceste informații le sunt raportate. Prestatorii de servicii sunt obligați să comunice aceste informații autorităților publice abilitate (cum ar fi Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate sau Procuratura Generală).

În conformitate cu cerințele legale, furnizorii de servicii de Internet au dezvoltat pagini web pentru a permite raportarea infracțiunilor, inclusiv raportarea MASC. Cu toate acestea, companiile TIC nu au dreptul să analizeze rapoartele înregistrate sau să evalueze materialele. Ei trimit automat toate rapoartele înregistrate la poliție. Un exemplu menționat de una dintre companiile de telecomunicații este site-ul <https://www.orange.md/ro/notifica-o-infractiune>, dezvoltat de Orange Moldova pentru a raporta orice infracțiune, inclusiv AESC identificate prin intermediul serviciilor oferite de Orange Moldova.

Moldcell promovează un sistem de raportare a avertizorilor de integritate, disponibil pentru orice abateri etice sau infracțiuni, care nu au legătură cu plângerile comerciale. E-mailul whistleblowing@moldcell.md permite persoanelor fizice să raporteze încălcări ale reglementărilor interne și/sau ale dispozițiilor legale care sunt tratate confidențial. Acest instrument ar putea fi utilizat pentru a raporta materialele care conțin abuzuri asupra copiilor, care pot fi trimise ulterior autorităților competente pentru investigații. E-mailul este disponibil public pe site-ul companiei,

în secțiunea dedicată “raportării neregulilor” și în secțiunea de contacte.

Industria din Moldova nu utilizează instrumente pentru detectarea conținutului și comportamentelor ilegale. Chiar dacă companiile TIC răspund de obicei la cererea poliției, acestea nu iau măsuri suplimentare pentru a combate AESCO. Companiile nu dispun de politici de securitate sau alte instrucțiuni care vizează combaterea conținutului ilegal online.

Nu sunt implementate instrumente specifice pentru identificarea și raportarea MASC, iar responsabilitatea privind legalitatea conținutului publicat sau distribuit este asumată în totalitate de clienți (proprietarii conținutului).

Industria are proceduri generale de asistență și reclamații, permițând utilizatorilor să raporteze orice fel de îngrijorare. Nicio companie privată nu a fost identificată ca având soluții tehnologice naționale care să permită identificarea, prevenirea sau investigarea materialelor care conțin abuzul sexual asupra copiilor.

SUB- DOMENIUL 17. Dezvoltare de soluții inovatoare

Crearea de soluții tehnologice pentru prevenirea și abordarea AESCO.

Furnizorii de acces la Internet sunt limitați în ceea ce privește posibilitatea implementării soluțiilor tehnologice în rețea pentru identificarea cazurilor de abuz și exploatare sexuală a copiilor, deoarece furnizorii nu pot aplica singuri măsuri de management a traficului de Internet. În conformitate cu Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007, art. 20 punctul 23, furnizorii de servicii de acces la Internet au obligația să nu aplice măsuri de gestionare a traficului care excedează măsurile prevăzute la alin. (22) și, în special, să nu blocheze, să nu încetinească, să nu modifice, să nu

restricționeze, să nu interfereze, să nu alterneze și să proceseze fără discriminări un anumit conținut, anumite aplicații sau servicii ori anumite categorii ale acestora, cu excepția cazurilor în care acest lucru este necesar și numai atât timp cât este necesar, pentru:

- a. a respecta legislația în vigoare sau măsurile menite să pună în aplicare legislația în vigoare, inclusiv hotărârile judecătorești sau actele autorităților publice competente;
- b. a menține integritatea și securitatea rețelei, a serviciilor furnizate prin intermediul rețelei respective și a echipamentelor terminale ale utilizatorilor finali;
- c. a evita congestionarea iminentă a rețelei și/sau a atenua efectele congestionării temporare sau excepționale a rețelei, cu condiția ca categoriile echivalente de trafic sunt gestionate în mod egal.

După cum au menționat mai mulți furnizori de servicii de Internet, nicio companie din Moldova nu a dezvoltat soluții tehnologice care să vizeze identificarea, prevenirea, investigarea cazurilor de AESC. FSI-urile au menționat experiența lor anterioară în furnizarea de instrucțiuni utilizatorilor finali privind activarea controlului parental pentru dispozitivele Android, Apple sau Windows, oferind părinților posibilitatea de a-și proteja copiii, inclusiv filtrarea conținutului de pe Internet.

Bugetul care acoperă securitatea informațiilor, reziliența infrastructurii și serviciile specifice (cum ar fi SafeWeb) acoperă activități legate de prevenirea și protecția copiilor împotriva abuzului sexual și a exploatarei sexuale sau combaterea MASC.

Mai mult, compania Moldcell alocă un buget dedicat prevenirii și protecției copiilor împotriva abuzului și exploatarei sexuale și combaterii MASC. În acest sens, Moldcell a semnat recent un memorandum de colaborare cu Centrul Internațional La Strada pentru promovarea drepturilor și

siguranței copilului în lumea virtuală.

SUB- DOMENIUL 18. Conduită responsabilă în afaceri

Entitățile din sectorul privat au politici privind protecția și siguranța copilului, întreprind măsuri de verificare și acțiuni de remediere a cazurilor de AESCO.

Companiile private din domeniul TIC au inclus securitatea clienților, adulților și copiilor în politicile lor de responsabilitate socială. Totuși, aceste politici nu sunt obligatorii, iar subiectul este perceput ca opțional, fiind mandatul și responsabilitatea departamentului de Responsabilitate Socială Corporativă (RSC), nu a întregii companii. În unele cazuri, personalul unei companii private din domeniul TIC nici măcar nu știa dacă politica lor RSC reflectă măsuri online privind siguranța copiilor. Cu toate acestea, au fost identificate câteva exemple pozitive de implicare a sectorului TIC în prevenirea riscurilor online, cum ar fi organizarea de evenimente de sensibilizare cu privire la siguranța copiilor online sau educația digitală și programarea/robotica pentru copii.

Industria are diverse politici de responsabilitate socială care vizează promovarea utilizării în siguranță a Internetului. De exemplu, Moldtelecom aplică SafeWeb, serviciul care oferă acces sigur la Internet, și poate bloca site-urile cu conținut obscen, site-uri de phishing sau conținut infectat cu viruși.

Orange Moldova a creat o pagină cu sfaturi despre siguranța online, voluntarii săi desfășoară ateliere de lucru privind siguranța online a copiilor și implementează #supercoders, un program menit să învețe tinerii utilizatori despre utilizarea responsabilă și sigură a Internetului.

Responsabilitatea digitală este strategia comună de responsabilitate socială a companiei Moldcell, care implementează următoarele măsuri:

- Siguranța online pentru copii, adolescenți și părinți: Proiectul educațional #InternetFărăGriji lansat de Moldcell în parteneriat cu Centrul Internațional La Strada și Tekwill Academy Kids și mediatizat în toată țara. În timpul pandemiei, proiectul a continuat în format online, prin intermediul săptămânalului Facebook Lives. În 2022, a lansat o platformă educațională și interactivă despre siguranța online. Platforma are conținut util cu întrebări și răspunsuri, chestionare pentru copii de diferite vârste pentru a-și testa cunoștințele și a câștiga puncte. În paralel, Moldcell a semnat un Memorandum de Înțelegere cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Proiectul de Competitivitate în Moldova, finanțat de USAID și sectorul privat. Proiectul Internet Fără Griji și platforma recent lansată își propun să ofere fiecărui copil, profesor și/sau părinte informațiile necesare pentru a face Internetul accesibil și sigur;
- Practicarea jocurilor și eSports în mod responsabil, Moldcell promovează o abordare echilibrată între viața reală și cea virtuală, bazată pe respectarea restricțiilor de vârstă, a principiilor nediscriminării, bunăvoinței și implicării părinților;
- Soluții tehnice pentru siguranța online a copiilor.

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 5: INDUSTRIE

- Lipsesc proceduri și mecanisme de eliminare sau blocare a materialelor de abuz sexual asupra copiilor de pe Internet, de către furnizorii de servicii de Internet sau de servicii de găzduire;
- Lipsește o procedură de blocare a materialelor de abuz sexual asupra copiilor, până la eliminarea completă a acestor materiale de pe serverele companiilor internaționale. Blocarea conținutului ilegal se efectuează la solicitarea autorităților (Serviciul de Informații și Securitate, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației sau poliție);
- Nu au fost dezvoltate soluții tehnologice naționale care să permită identificarea, prevenirea sau investigarea abuzului sau exploatării sexuale asupra copiilor;
- Companiile din domeniul TIC nu dispun de instrumente pentru identificarea și raportarea MASC, deoarece furnizorii naționali de servicii de Internet nu au acces la conținutul utilizatorilor și pot filtra doar resursele raportate. Responsabilitatea privind legalitatea conținutului publicat sau distribuit este asumată în totalitate de către clienți (proprietarul conținutului);
- Companiile nu dispun de politici de securitate la etapa de proiectare a dezvoltării de produse și servicii digitale pentru minori, precum și alte instrucțiuni care vizează combaterea conținutului ilegal online.

DOMENIUL 6: CERCETĂRI ȘI DATE

Sensibilizarea publicului, a profesioniștilor și a factorilor de decizie

Potențialii infractori sunt descurajați. Infracțiunile de abuz sexual asupra copiilor și recidiva sunt reduse.

SUB- DOMENIUL 19. Cercetări și date

Țara dispune de date, cercetări și analize privind amenințarea și răspunsul la AESCO. Sisteme robuste de date administrative (în gestiunea poliției, instanțelor, serviciilor sociale) pentru a monitoriza furnizarea, accesul și eficacitatea serviciilor și pentru a furniza informații periodice factorilor de decizie.

În ultimii ani, diverse cercetări au fost realizate cu sprijinul societății civile și a partenerilor internaționali pentru a sprijini dezvoltarea și îmbunătățirea răspunsului național la AESCO.

„Siguranța copiilor online. Experiențele și riscurile online la care sunt expuși copiii din Moldova” este cea mai recentă cercetare realizată de Centrul Internațional La Strada, pe parcursul anului 2021, care prezintă date reprezentative privind accesul copiilor din Moldova la Internet, practicile și abilitățile copiilor online, riscurile online, vulnerabilitățile, și factorii de protecție a copiilor împotriva riscurilor online. Cercetarea a fost realizată cu suportul Ministerului Educației și Cercetării.

Proiectul de cercetare Voices of Survivors, implementat pe parcursul anului 2021, și-a propus să exploreze AESCO în șase țări, inclusiv

Moldova. Proiectul de cercetare a fost realizat de WeProtect Global Alliance, ECPAT International și Centrul Internațional La Strada Moldova ca parte a proiectului Voices of Survivors. Prezentarea în cadrul cercetării a perspectivelor tinerilor supraviețuitori a fost esențială pentru strategiile, politicile și acțiunile naționale ale responsabililor, furnizorilor de servicii și instituțiilor de aplicare a legii. Cercetarea a fost realizată cu sprijinul autorităților locale și a Direcțiilor de Protecție Socială și Direcțiilor pentru Protecția Copilului.

Sondajul „Violența împotriva copiilor și tinerilor din Republica Moldova”, realizat pe parcursul anului 2019, a fost un sondaj mai amplu care reflectă statistici privind toate formele de violență cu care s-au confruntat copiii din Moldova. Acesta include date cantitative și calitative despre violența sexuală cu care se confruntă copiii și tinerii, prevalența diferitelor tipuri de violență sexuală înainte de vârsta de 18 ani, date despre făptuitori, locul primului incident de violență sexuală și alte date relevante. Fostul Minister al Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (în prezent – Ministerul Muncii și Protecției Sociale) a fost ministerul principal care a condus cercetarea. În mod similar, în scopul cercetării, a fost creat un grup de lucru multisectorial cu reprezentanți ai ministerelor relevante și ai organizațiilor societății civile, o companie sociologică a fost implicată ca agenție de implementare. Experți de la Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, Centrul pentru Controlul și Prevenirea Bolilor din SUA și Organizația Internațională pentru Migrație au fost, de asemenea, implicați în proces.

5. https://lastrada.md/pic/uploaded/Studiu_Siguranta_online-comportamente_si_riscuri-FINAL.pdf
6. https://lastrada.md/pic/uploaded/Publicatii_2021/04-11-2021Moldova_National%20Report_EN_FINAL.PDF
7. https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2020/08/OIM_MoldovaVACS2019_EN_interactive3-1.pdf

De asemenea, și alte cercetări explicative și calitative au fost efectuate, cu privire la diverse aspecte:

- Siguranța online a copiilor în Republica Moldova. Analiza legislației, politicilor, practicilor pentru prevenirea, identificarea, raportarea și eliminarea materialelor care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor (realizată de Consiliul Europei, 2023);
- Analiza practicii judiciare a cazurilor de exploatare și abuz sexual online asupra copiilor (realizată de Centrul Internațional La Strada, 2023);
- Analiza politicilor și practicilor educaționale legate de siguranța online a copiilor (realizată de Centrul Internațional La Strada, 2020);
- Cercetarea politicilor publice privind siguranța online a copiilor. Cum poate fi îmbunătățit răspunsul statului pentru a preveni și combate abuzul sexual online asupra copiilor? (realizat de Centrul Internațional La Strada, 2020); și altele.

Analiza situațională și a lacunelor, pentru a evalua progresul țării în implementarea Convenției de la Lanzarote, a fost efectuată în 2017 de Centrul Internațional La Strada. În urma recomandării oferite de La Strada pentru dezvoltarea indicatorilor care să asigure monitorizarea implementării Convenției de la Lanzarote, cu sprijinul Consiliului Europei, a fost elaborat cadrul de indicatori, servind drept instrument de lucru pentru Comisia Lanzarote – entitatea guvernamentală formată din reprezentanți ai autorităților publice și alți parteneri: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Economiei, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării etc. Comisia funcționează ca o platformă națională pentru un dialog multipartit cu privire la măsurile implementate de autoritățile naționale ce țin de prevenirea și protecția copiilor împotriva abuzului și a exploatarei sexuale. Este necesar un suport continuu pentru a asigura funcționalitatea Secretariatului Comisiei, precum și pentru a avansa activitatea acestora în asigurarea

operaționalizării indicatorilor elaborați pentru monitorizarea punerii în aplicare a Convenției de la Lanzarote.

SUB- DOMENIUL 20. Terminologie universal acceptată

Informații și politici comunicate în mod clar, aliniate la standardele internaționale.

Nu există instrucțiuni interne privind terminologia potrivită care trebuie utilizată pentru AESC. Sistemul de protecție, poliția și procurorii folosesc terminologia din cadrul normativ sau legal - abuz, violență, exploatare. Cu toate acestea, în cazurile AESCO, legislația incriminează pornografia infantilă, iar termenul este încă folosit de profesioniști atunci când se referă la MASC.

PRINCIPALELE LACUNE IDENTIFICATE ÎN DOMENIUL 6: CERCETĂRI ȘI DATE

- Lipsa cercetărilor naționale realizate de autorități și a datelor statistice disponibile furnizate de instituțiile de aplicare a legii cu privire la abuzul și exploatarea sexuală asupra copiilor în mediul online;
- Profesioniștii operează cu terminologia juridică în ceea ce privește abuzul și exploatarea sexuală, inclusiv în mediul online, care nu corespunde standardelor internaționale convenite în Liniile Directorii de la Luxemburg;
- Nu au fost elaborate instrucțiuni interne pentru profesioniștii din mass-media, sistemul de protecție, poliție, procuratură pentru a promova utilizarea terminologiei potrivite pentru cazurile AESC.

RECOMANDĂRI

SECTORUL 1: POLITICI, LEGISLAȚIE ȘI GUVERNARE

PE TERMEN SCURT:

- Elaborarea și aprobarea Planului național de acțiuni privind siguranța copiilor online, care să includă măsuri cuprinzătoare pentru protecția copiilor împotriva abuzului și exploatării sexuale online, în conformitate cu Modelul de Răspuns Național elaborat de Alianța Globală WeProtect;
- Asigurarea funcționalității Secretariatului Comisiei Naționale Lanzarote și promovarea activității acestuia pentru asigurarea operaționalizării indicatorilor elaborați pentru monitorizarea implementării Convenției de la Lanzarote;
- Integrarea în noul concept al Legii privind drepturile copilului, care vizează revizuirea Legii 338/1994 recomandările formulate de Comisia pentru drepturile copilului în comentariul general nr. 25 (2021) privind drepturile copilului în raport cu mediul digital.

PE TERMEN MEDIU:

- Elaborarea cadrului normativ care să permită cooperarea eficientă a instituțiilor de aplicare a legii cu furnizorii de servicii de Internet, pentru notificarea și înlăturarea materialelor care conțin abuz

sexual asupra copiilor, în conformitate cu standardele europene;

- Aprobarea modificărilor legislative care vizează alinierea legislației naționale în domeniul penal la prevederile Convenției de la Lanzarote și la Directiva europeană privind combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor, în special în ceea ce vizează criminalizarea infracțiunilor privind participarea unui copil în spectacole „pornografice” și pedepsirea individualizată pentru fiecare dintre acțiunile privind „pornografia infantilă”, în conformitate cu nivelul de pericol social (producerea, oferirea sau punerea la dispoziție, distribuirea sau transmiterea, procurarea, deținerea, obținerea cu bună știință a accesului).

PE TERMEN LUNG:

- Elaborarea unor linii directorii/ghiduri privind interpretarea și implementarea noilor prevederi legale privind violența sexuală, de către organele de drept și actorii din domeniul justiției.

SECTORUL 2: JUSTIȚIA PENALĂ

40

PE TERMEN SCURT:

- Realizarea unei analize funcționale a instituțiilor de aplicare a legii în domeniul abuzului și exploatarei sexuale online asupra copiilor, pentru a evalua capacitatea instituțională și nevoile sistemice pentru a avansa în investigarea și urmărirea penală a acestor cazuri, precum și nevoile de dotare cu tehnologii și licențe pentru utilizarea acestora, care ar permite o investigare mai eficientă;
- Efectuarea unei analize calitative privind practica judiciară națională în domeniul traficului de copii și a altor infracțiuni conexe, inclusiv exploatarea sexuală asupra copiilor în mediul online pentru a evalua impactul pe care specializarea judecătorilor l-a avut asupra calității examinărilor judecătorești, precum și cele mai bune practici internaționale în domeniul instruirii și specializării instanțelor în acest domeniu;
- Includerea în programul de instruire pentru polițiști și procurori, a unor subiecte legate de evaluarea riscurilor și nevoilor copiilor victime ale abuzului și exploatarei sexuale, prioritizarea cazurilor și întocmirea planurilor de siguranță adaptate infracțiunilor online.

PE TERMEN MEDIU:

- Având în vedere extinderea utilizării TIC în comiterea abuzului sexual online asupra copiilor, este necesară instruirea poliției naționale cu privire la investigarea cazurilor de violență sexuală, centrată pe interesele copiilor victime, evaluarea riscurilor și măsuri de protecție în cazurile de abuz și exploatare sexuală

online asupra copiilor;

- În contextul ultimelor modificări legislative privind audierea copiilor în condiții speciale (art. 110/1 CPP), se impune elaborarea cadrului normativ ce ar reglementa statutul, responsabilitățile, organizarea activității intervievatorului, sistemul de instruire și remunerare a intervievatorilor.

PE TERMEN LUNG:

- Crearea unui registru național al infractorilor sexuali, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, pentru monitorizarea și urmărirea infractorilor sexuali după eliberarea lor;
- Desfășurarea instruirii profesioniștilor din penitenciare pentru implementarea programelor de reabilitare a infractorilor sexuali în toate penitenciarele, adaptate contextului național și validate pentru populația din Republica Moldova;
- Dezvoltarea capacităților Inspectoratului Național de Probațiune, asigurarea resurselor și îndrumărilor pentru consilierii de probațiune privind lucrul cu copiii care au comis infracțiuni sexuale, inclusiv dezvoltarea capacităților acestora de utilizare a unor metode și tehnici de lucru cu această categorie de beneficiari;
- Dezvoltarea de programe cognitiv-comportamentale pentru tinerii aflați în conflict cu legea în vederea combaterii violenței, abuzului și exploatarei sexuale asupra minorilor (pentru tinerii condamnați pentru astfel de infracțiuni, având ca scop prevenirea recidivei).

SECTORUL 3: SERVICII DE SUPORT PENTRU VICTIME

41

PE TERMEN SCURT:

- Revizuirea Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 și Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului prin includerea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor online ca o categorie distinctă de abuz și elaborarea unor indicatori care să permită identificarea acestor cazuri și realizarea intervențiilor ulterioare.

PE TERMEN MEDIU:

- Adaptarea procesului de evaluare a riscurilor și de întocmire a planurilor de siguranță implementate de echipele multidisciplinare la cazurile de abuz și exploatare sexuală asupra copiilor în mediul online;
- Promovarea modificărilor propuse pentru Legea nr. 137/2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor, pentru eliminarea deficiențelor și asigurarea reabilitării, și despăgubirii eficiente a victimelor infracțiunilor.

PE TERMEN LUNG:

- Implementarea unui program sistematic de instruire pentru profesioniștii din domeniul protecției copiilor, inclusiv online (cadre didactice, asistenți sociali, polițiști din prima linie, personal medical etc.) privind intervenția eficientă în cazurile de abuz și exploatare sexuală online, evaluarea riscurilor, planurile de suport etc.

SECTORUL 4: SOCIETATE ȘI CULTURĂ

42

PE TERMEN SCURT:

- Crearea unor proceduri clare și standardizate pentru primirea, prioritizarea, întreprinderea acțiunilor necesare și trimiterea rapoartelor primite prin intermediul hotline-ului, coordonate în mod oficial cu poliția și furnizorii de servicii Internet;
- Promovarea hotline-ului național pentru raportarea materialelor de abuz sexual asupra copiilor în cadrul campaniilor de sensibilizare destinate publicului larg, asigurarea unor mijloace clare și accesibile pentru raportarea conținutului ilegal găsit pe Internet și schimbului constant de date privind materialele de abuz sexual asupra copiilor raportate online, precum și acțiunile întreprinse pentru înlăturarea acestora din Internet;
- Extinderea implementării Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online, prin asigurarea întregului set de resurse, materiale informaționale, instruire și instrumente pentru a contribui la o experiență mai sigură a copiilor în mediul online;
- Elaborarea materialelor didactice și a resurselor informaționale pentru prevenirea și informarea comunității școlare despre abuzul și exploatarea sexuală, inclusiv în mediul online.

PE TERMEN MEDIU:

- Includerea subiectului privind siguranța copiilor online în programul de instruire continuă a personalului școlar, pentru a extinde rețeaua cadrelor didactice informate despre prevenirea AESCO și pentru a îmbunătăți capacitățile acestora de a identifica și răspunde eficient acestor cazuri în cooperare cu alți profesioniști;
- Desfășurarea unor campanii tematice de sensibilizare privind riscurile AESC și AESCO, cu scopul de schimbare de atitudini, combaterea stereotipurilor și mobilizarea societății pentru raportarea imediată a cazurilor la serviciile de asistență sau hotline-uri disponibile;
- Încurajarea participării copiilor prin organizarea de evenimente conduse de copii și prin colaborarea cu centrele de tineret și implicarea Consiliilor Copiilor în luarea deciziilor privind măsurile de siguranță online și în desfășurarea activităților de sensibilizare în instituțiile de învățământ la acest subiect;
- Elaborarea unui program cuprinzător de educație parentală pe teme ce țin de siguranța copiilor online, abuzul și exploatarea sexuală asupra copiilor, și asigurarea implementării ulterioare printr-o rețea instruită de facilitatori la nivel local, care să lucreze cu instituțiile de învățământ și la nivelul comunităților;
- Realizarea periodică a monitorizării tematice a mass-media cu privire la materialele jurnalistice care implică copiii sau care reflectă situația unui copil victimă a AESC, pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la prejudiciul pe care mass-media îl poate produce prin reflectarea necorespunzătoare a acestor subiecte.

SECTORUL 4: SOCIETATE ȘI CULTURĂ

43

PE TERMEN LUNG :

- Continuarea cooperării cu Rețeaua Europeană a Centrelor de Sensibilizare (INSAFE) care promovează o utilizare mai sigură și mai bună a Internetului, abilitarea copiilor să utilizeze tehnologiile digitale în condiții de siguranță și eficacitate, pentru schimb de experiență și bune practici și pentru preluarea celor mai bune modele de răspuns;
- Dezvoltarea unor servicii funcționale pentru infractorii sexuali, menite să prevină recidiva, precum și a unor programe de asistență care oferă consiliere psihologică;
- Crearea serviciilor de consiliere pentru potențialii agresori, adulți care au un interes sexual față de copii, dar care nu au comis încă infracțiuni sexuale.

SECTORUL 5: INDUSTRIA

44

PE TERMEN SCURT:

- Elaborarea unei foi de parcurs cu măsuri clare la nivel legislativ pentru ministerele și agențiile relevante care lucrează în domeniul securității informațiilor, securității cibernetice, tehnologiei și comunicațiilor, cu privire la acțiunile care ar trebui întreprinse pentru a îmbunătăți cadrul de răspuns al industriei la abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor;
- Elaborarea unor proceduri și mecanisme clare pentru blocarea accesului la materialele care conțin abuz sexual asupra copiilor, până la eliminarea acestora de pe serverele companiilor internaționale. Procedura ar trebui să specifice mandatul autorităților, obligațiile furnizorilor de servicii de Internet, termenele și condițiile pentru blocarea conținutului MASC și cooperarea cu Hotline-ul în acest scop;
- Organizarea evenimentelor pentru factorii de decizie și autoritățile publice privind rolul statului în asigurarea implicării eficace a sectorului privat în prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor în mediul online, pornind de la angajamentele asumate de Republica Moldova prin ratificarea Convenției de la Lanzarote, prin semnarea Modelului Național de Răspuns WeProtect și prin semnarea declarației UIT în domeniu.

PE TERMEN MEDIU:

- Desfășurarea activităților de informare și sensibilizare a reprezentanților sectorului privat cu privire la măsurile de prevenire și combatere a abuzului și exploatării sexuale online care pot fi întreprinse de aceștia și standardele existente în acest domeniu;
- Realizarea unui studiu aprofundat (cartografiere) privind profilul companiilor private în sectorul TIC din Republica Moldova, practicile de implicare a sectorului privat în prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor în mediul online, cadrul legal și cadrul național de politici, în vederea identificării lacunelor și domeniilor de intervenție prioritară;
- Operarea modificărilor legislative la Legea nr. 20/2009, art. 7 alin. 1, lit. e/1, pentru a oferi o mai mare claritate cu privire la condițiile în care furnizorii de servicii trebuie să blocheze accesul la adresele IP care au conținut ilegal.

PE TERMEN LUNG:

- Promovarea elaborării de către ANRCETI a recomandărilor specifice pentru sectorul privat din domeniul TIC, privind măsurile care pot fi întreprinse de diferite sectoare pentru prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor;
- Implicarea Asociației Naționale a Companiilor din domeniul TIC în promovarea principiilor respectării drepturilor copiilor în activitatea sectorului TIC, în furnizarea de servicii, cât și în procesul de creare a noilor produse digitale care ar putea fi utilizate de copii.

SECTORUL 6: CERCETĂRI ȘI DATE

45

PE TERMEN MEDIU:

- Elaborarea unor instrucțiuni sau orientări/linii directorii privind terminologia recomandată pentru a fi utilizată pentru cazurile AESC, prin care e promovată respectarea drepturilor copilului și e evitată terminologia ce blamează copilul pentru faptele de abuz comise asupra sa.

PE TERMEN LUNG:

- Încurajarea realizării cercetărilor la nivel național cu privire la tendințele și problemele ce vizează abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor, factorii de vulnerabilitate, prevalența riscurilor, modul de operare și răspunsul național în domeniu. De asemenea, ar trebui realizate cercetări privind răspunsul instituțional, punerea în aplicare a legislației și a politicilor în domeniu, ar trebui revizuit răspunsul curent al ecosistemului TIC, inclusiv mecanismele de raportare și implicare a industriei, și realizată cartografierea activității altor actori implicați în combaterea acestui fenomen;
- Asigurarea interoperabilității sistemelor de colectare a datelor pentru a furniza date publice privind numărul de cazuri identificate și raportate, numărul de cazuri investigate, hotărârile judecătorești, accesul la servicii, pentru o evaluare clară a naturii și amplitudinii amenințării reprezentate de abuzul și exploatarea sexuală online asupra copiilor în țară.

Concluzie:

În ultimii ani, Moldova a întreprins pași importanți în domeniul combaterii abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor, inclusiv în mediul online, prin asumarea următoarelor angajamente și realizări:

- Noile angajamente asumate de Guvern în contextul statutului de țară candidat de aderare la Uniunea Europeană și alinierea cadrului de politici naționale și legislație în domeniu, standardele internaționale și politicile europene;
- Amendamente ale cadrului legal național operate în Codul penal și Codul de procedură penală, menite să asigure o mai bună protecție victimelor violenței sexuale, conform prevederilor Convenției de la Istanbul;
- Înființarea Comisiei specializate pentru coordonarea și monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzurilor sexuale, entitate guvernamentală formată din reprezentanți ai autorităților publice și alți parteneri: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale etc. Comisia funcționează ca o platformă națională pentru un dialog multipartit cu privire la măsurile implementate de autoritățile naționale ce țin de prevenirea și protecția copiilor împotriva abuzului și a exploatării sexuale;

- Aprobarea calității preliminare de membru al Republicii Moldova în Rețeaua Internațională de Hotline (INHOPE). Hotline-ul național este disponibil pe www.siguronline.md, un portal specializat care oferă informații despre siguranța copiilor online, gestionat de Centrul Internațional La Strada din Moldova;
- Lansarea modelului Barnahus în Moldova pentru copiii victime și martori ai violenței, definit ca un mediu prietenos copiilor, sigur pentru copii, care reunește serviciile relevante sub un singur acoperiș în scopul de a oferi copilului un răspuns coordonat și eficient, și pentru a preveni retraumatizarea în timpul investigațiilor și procedurilor judiciare.

Existența unor politici legislative, publice și instrumente în acest domeniu va permite Moldovei să avanseze în răspunsul său față de abuzul și exploatarea sexuală asupra copiilor în mediul online și să abordeze principalele provocări, fiind asigurate următoarele premise:

- Angajament la nivel înalt pentru combaterea AESC online și offline prin elaborarea unor politici comprehensive și implicarea tuturor instituțiilor vizate în implementarea acestora;
- Resurse financiare suficiente pentru punerea în aplicare a politicilor naționale care vizează prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor;
- Investigații calitative ale AESC online și offline, cu un răspuns centrat pe victimă, pentru a evita revictimizarea ulterioară a

copiilor și pentru a permite reabilitarea lor prin asigurarea unei intervenții eficiente;

- Consolidarea capacităților profesioniștilor din sectorul public și privat, pentru o înțelegere comună a problemei și responsabilităților fiecărui sector pentru un răspuns sistemic față de riscurile și nevoile specifice pe care le pot avea copiii, precum și a măsurilor care trebuie luate pentru a răspunde acestora;
- Cadrul legal național ajustat la standardele internaționale reflectate în tratatele internaționale și Directivele Europene relevante;
- Funcționarea unei instituții specializate de aplicare a legii, echipată cu cunoștințe și instrumente tehnologice pentru a investiga eficient AESCO;
- Îndrumări și proceduri operaționale pentru o cooperare eficientă a instituțiilor de aplicare a legii cu serviciul hotline și companiile din domeniul TIC, pentru înlăturarea MASC de pe Internet în termeni prompti;
- Programe de reabilitare și resocializare pentru agresorii sexuali, pentru a reduce riscurile de recidivă și pentru a preveni comiterea infracțiunilor sexuale împotriva copiilor.

